

Türk elçiliği
Kemalizmi
Alman devletine
öğretiyor

ÖZAL'IN DERDİ NE?!

□ Alman Şansölyesi'ne iki defa mektupla başvuran Başbakan Özal, bir kültür dergisi olan MİZGİN'in yayınına engel olunmasını istiyor!

□ Türk elçisinin isteği üzerine Federal Çalışma Bakanı, İş ve İşçi Bulma kurumundan, Enstitüye verilen 5 kişilik kadronun iptalini istedi!

□ Almanca-Kürtçe Gramer Alman basınında çalkantı yarattı. Basın soruyor: Bu kitap Türkiye'de basılabilir mi? Basılmazsa, niçin?!

□ Almanya'da 400 bin Kürt emekçisi var ve bunlar devlete vergi veriyor. Eğer bu vergiler Enstitü gibi kurumlara verilse bir çok profesyonel işsiz kalırdı!

KURDISTAN PRESS

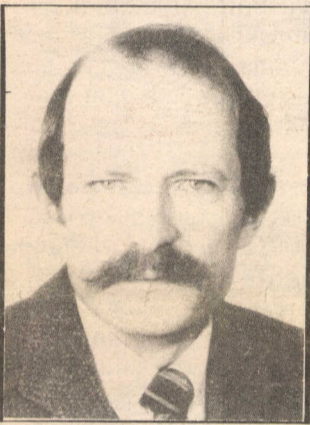
ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 9

14 BERFBARÎNAPAŞÎ • OCAK 1987

ISSN 0283-4898

ALMANYA'DA KÜRT DÜŞMANLIĞI NEREYE KADAR SÜRER

Rudolf BINDIG:
Başbakan Özal
Almanya'da yayınlanan MİZGİN dergisinin yayınının durdurulması için başvurdu mu?

Dr.N.Blüm :
Özal, MİZGİN dergisinin Türkiye'deki bölücü hareketin bir uzantısı olarak işçilerin huzurunu bozduğunu söyledi!

GILALA
AJANSA NÛÇEYA KURD
THE KURDISH NEWS AGENCY
KURDISKA NYHETS BYRAN

[46] 08-98 47 43

131 42 ANK S

A. Baştürk'ün Avrupa Gezisi

□ "Türkiye'de demokrasi sorunu Türk halkının sorundur!"

□ "Askeri yönetim geride kaldı"

Yazısı s. 7'de

Wortvarts'in

yorumu:

SKANDAL

Yazısı üçüncü sayfada

DİYARBEKİR UNUTULMASIN!

□ Orada insanlarımızın kişiliklerinin, kimliklerinin yok edilmesi için herşey yapıldı. Orada 60 yıllık Türk devletinin tüm vahşeti, tüm barbarlığı, ırkçılığı ve sınır tanımaz katilliği bütün boyutları ile uygulandı.

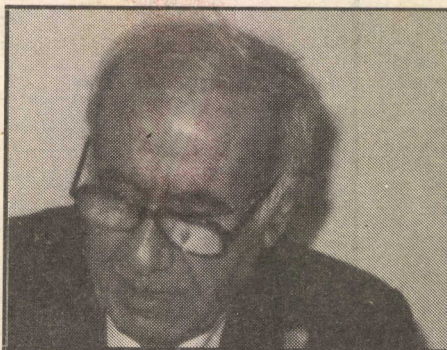
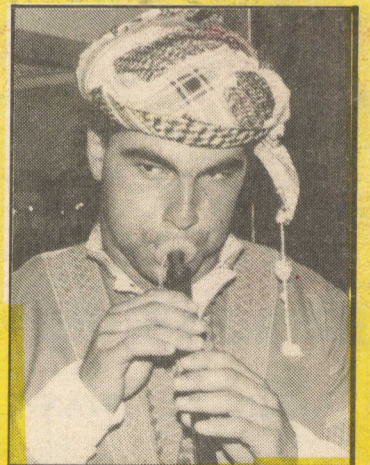
□ Diyarbakir'den çıkanlar, orada, umudu ve umutsuzluğu, çaresizliği ve ezilmişliği; teslimiyeti ve direnmeyi; ihaneti ve yiğitliği yaşadılar!

yazısı ortasayfada

Kurdên Lı Israîlê

- Nêzîkî 150 hezar Kurd lı Israîlê hene
- Em hemu di sala 1951'an de ji Kurdistanê hatine derxistin.
- Em cotkar û karker in
- Kur û keçên me jî doktor, muhendis, zabit ê leşker in.

Dûmahik di rûpelê 4'an de

HEJAR

Sayfa 12-13

PONTUS

UNUTULAN BİR JENOSİD

sayfa 6'da

KUR- DÊN IS- RA- ÎLÊ

Nûçe • berhevkir ; Bavê Newroz • Tel Evîv • Israîl

Kuştina Kurdekî Israîlî bi destê hovên xwînmêj!

□ Nîzîkî 150 hezar Kurd li Îsraîlê hene. (Ûrşîm û gundêt wê û bajarêt wê ên biçûk Tel Evîv, Yafa, sinorê Urdinê). Lê Kurdê Golanê û sinorê Misrê yê belav in û em nizanin hejmara wan çend in. Piraniya wan ji Iraq, Îran û Tirkîyê ne. Em hemû di sala 1951'an de ji Kurdistanê hatine derxistin.. Em cotkar û karker in..Kur û kiçê me ji doktor, muhendis, zabît û leşker in..
Dûmahîk her bijîn...

□ Israîl'de yaklaşık 150 bin kürt yaşıyor. Çoğunlukla Kudüs civarında oturuyorlar. Bir bölümü de Telaviv, Yafa ve Ürdün sınırında yerleşmişler. Golan'da ve Mısır sınırında da oturan Kürtler var ama, sayılarını bilmiyorum. Kürtler İran, Irak ve Türkiye'den göç edip gelmişler. Hepimiz 1951 yılında zorla sürüldük. Biz köylü ve işçiyiz. Çocuklarımız ise doktor, mühendis, subay ve askerdirler.
Hoşçakalın . U. YONA

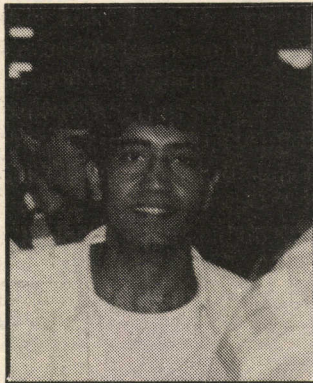
Folklorvanê Kurdê delal Memo BARAZÎ li Kurdîstana Tirkîyê hate kuştin!

□ Memo di sala 1967'an de li Bêrûtê hatibû dinê. Dê û bavê wî berî 50 salan ji derdê zilmê, ji welêt derketin û li Libnanê bi cîwar bûn. Wexta ku rewşa Libnanê xirab bû, di sala 1976'an de bavê wî di şerekî mezin de hate kuştin. Dayika wî ya reben bi Memo û keça xwe Sêvê re diçe Yunanistanê. Memo li wir dest bi xwendina muzîkê dike. Di sala 1981'an de, wî pêwendîya xwe bi Beşîr Botanî re xurt kir û li kovara "Muzîk û Hunerê" Swêd beşek ji folklorê Kurdî parast.

Di sala 1984'an de dayika wî jî serê xwe danî û Memoyê Sêvî bi xuşka xwe ya Sêvê re bêkes dimînin û rêka xwe digrin û diçin Israîlê ji bo kar û jîyan.
Memo di roja 20.11.1986'an de çû Tirkîyê, Mêrdînê ji bo serdana xizim û dostên xwe. Lê Memo nezivirî. Ji ber deynê bavê Memo yê beriya 50 salan, bûbû sedema kuştina Memo. Xizimê Memo ji ber deynê bavê wî di roja 1.12.1986'an de, li Mêrdînê Memo kuştin.
Memo kirin qurbana deynê bavê wî yê beriya 50 salî.

□ Folklorcu Memo Barazi, Mardin'de öldürüldü

50 yıl önce Türk devletinin zulmünden kaçıp Lübnan'a yerleşen bir Kürt ailenin oğlu olan Memo, 1967 de Beyrut'ta doğmuş. Babası, Lübnan iç savaşı sırasında öldürülünce (1976) Memo, annesi ve kiskardeşi Sêvê ile beraber Yunanistan'a yerleşmiş. Yunanistan'da müzik öğrenimi yapan Memo, bu arada İsveç'te Beşîr Botanî'nin yayınladığı Müzik ve Sanat dergisinde Kürt Folklorü üzerine yazılar yazmış. Annesinin ölümünden sonra Memo, kızkardeşi ile beraber Israîl'e yerleşmiş (1984). Geçtiğimiz Kasım ayında akrabalarını ziyaret amacı ile Türkiye'ye giden Memo, babası ile ilgili eski bir arazi anlaşmazlığı nedeni ile Mardin'de öldürüldü.

Berî du heftê xwendevanekî Kurdê cihû Ilyahû Amêdî li bajarê Ûrşelîmê hate kuştin.

Bi kuştina wî ve rewşa paytextê Israîlê Ûrşelîma pîroz gelekî xirab bû, nexweşiyê mezin navbera Israîliyan û Filistîniyan rûda bû û gelek tirimbêl; xanî û dikan ji aliyê kesên nenas ve hatin şewitandin, li ser vê yekê jî bi dehan kes jî herdu alî birindar bûn.

Birayê Î. Amêdî li televizyonê peyivî, got ku "Ez li dijî karên teror û xirab radiwestim, welê dîtina birayê min jî yê rehmetî weke ya min e. Îdî hevîdarim ji birayên xwe yên Israîlî li mala xwe rûnin û ne pêwîst e ku tola wî bistînin"

Serokê Israîlê I. Şemîr got cihûyan ku "Divê hûn bi sebir bin. Piçekî xwe bigrin. Ûrşelîma pîroz bajarê aşiyê ye, Wiran nekin"

Dumahîk generalekî Kurdê cihû got ku "Karên teror bi xwe li dijî bratiya milletên Israîlê ne. Ji ber hindî divê kesên mirovkûj bêne hukimkirin heya ku em hemû bi tenahi û aşî bi hev ra bijîn"

Termê kak I. Amêdî li Ûrşelîma pîroz li çiyayê zêtûnê hate veşartin û tirs li dilên mirovan her maye.

□ İlyuha Amedi isimli bir yahudi Kürt öğrencinin öldürülmesi üzerine başkent Kudüs'te (Urşelim;Yerusalem) Kürtlerle Filistinliler arasında çatışma çıktı. Çatışmada bir çok kişi yaralandı, dükkanlar, evler ve arabalar tahrip edildi.

Olaylar üzerine Televizyonda bir konuşma yapan, I. Amedi'nin abisi, terörist eylemlere karşı olduğunu, kardeşinin de kendisi gibi düşündüğünü belirtti ve Israilli kardeşlerinden sakin olmalarını; Amedi'nin intikamı için uğraşmalarını istedi.

İsak Şamir ise, göstericilerin kendilerine hakim olmalarını ve kutsal barış kenti olan Kudüs'ü tahrip etmemelerini istedi. İ. Şamir'den sonra konuşan Yahudi-Kürt generali, teröre karşıyız, ancak, barış içinde yaşamamız için katiller yakalanmalıdır dedi.

İ. Amedi'nin cenazesi, Zeytindağı mezarlığına defnedildi.

FUTBOL

Koma me fûtbola yekemîn komela Israîlê û em Kurd pişgirtiya wê dikin

□ Di roja şemiyê 22.11.86'an de, maça fûtbolê di navbera koma Ûrşelîm û koma Bêr Şêva li bajarê Bêr Şêvayê çêbû.

Piraniya fûtbolhez û êvindarên koma Ûrşelîmê Kurdên cihû ne. Ji ber ku Kurd koma Ûrşelîmê ya xwe dibînin. Serê wan pê bilind e. Welê koma "Ber Şêvayê" jî ya Erebên cihûyan e.

Di roja maçê de bi hezaran Kurd ji Ûrşelîmê û ji gundên wê çûn bajarê Bêr Şêva ye. Evîn û heza xwe nişanî hemûyan kirin. Lê encama listikê dilê Kurdan sar nekir. Di vê maçê de Bêr Şêvayê 1-0 zora Ûrşelîmê bir. Dîsa listikvanên kom û temaşavanên Kurd bi têr bûn.

Lê temaşavanên Kurd dîsan dest bi şer kirin û soz dan xelkê Bêr Şêvayê ku "cara ku bê, dê hûn bi çavên xwe encamê bibînin!" Koma me ya Ûrşelîmê, yekemin e..

Tebîni: Li Israîlê 16 komên fûtbolê hene, ya Ûrşelîmê ji hemûyan bi hêzîr e. Piraniya listikvanê grûbê Kurd in. Ji ber ku gelekî Kurd li Ûrşelîmê dijîn.

Kürtler Urşelim'i destekliyor

□ 22 kasım'da Berşeva kentinde oynanan iddialı maçta Kürt ve Arap seyirciler coşkun tezahüratlarda bulundular. Nedeni ise, takımlardan Urşelim'in oyuncularının çoğunun Kürt, Berşeva'nın ise Arap olması. Maç günü binlerce Kürt Berşeva'ya geldiler ve takımlarını desteklediler. Ne yazık ki, Urşelim 1 gol yiyerek mağlup oldu. Kürt taraftarlar tartışmalar yaptılar ve "gelecek maçta gene görüşeceğiz. Bizim takımımız liderdir" dediler. İsrail birinci liginde 16 takım var. Urşelim halen lider takımdır. Oyuncularının çoğu Kürtler, çünkü Kürtler daha çok Urşelim'de oturuyorlar.

Üç kez mültecilik

Pontus'lara uygulanan jenosidin sorumlusu çağdaş ırkçı Türk devletidir. İddia budur ve bu jenosid ile Türk devletinin kuruluş "yöntemleri" aynı tarihe raslamaktadır. Şimdi gerekli olan, Türk devletinin olguları ve Pontus halkını yok etmek için uyguladığı sistemli jenosidi tanıması ve bundan pişmanlık duymasıdır. Böylece hiç olmazsa ölçülemez derecede zarara uğramış olan Pontus halkının morali düzeltilebilir. Dünya uluslar topluluğu ve özellikle jenosidin sorumlusu ırkçı Türk devletine destek sağlayan devletlerin; en az hukukî, manevî ve siyasal kurallar içinde uygulanmış olan jenosidi tanıyarak, Pontus halkının yanında yer almaları gerekir.

Şimdi ve gelecekte, Pontus halkının ve haklarının savunucusu olma görevi ise, çağdaş Yunan ve Sovyet devletleridir.

Bağımlı Yunan devletinin Pontus göçmen mültecileriyle ilişkilerinin tarihine gelince, bu tarih pek de mutluluklarla dolu bir tarih değildir.

Pontus'ların kültürel kimlikleri, tarihsel anıları, ulusal hakları savunulacak yerde; devlet siyasetine egemen olan ilkeler ile tarihsel anıların unutturulmasına çalışılmış ve Pontus'ların ulusal kimlikleri tahrip edilmiştir. Bu siyaset öyle boyutlara varabilirdi ki, bir halkın kendi topraklarından tarihinin üzerinde yükseldiği ülkesinden kopması, kültürel yönden yok olma tehlikesi ile karşılaşabilirdi.

Fakat, Pontus dernekleri, Pontus'ların bilincini ve ulusal kimliğini koruyup geliştirdiler. Bağımlı devlet siyasetinin karakterini ve büyük tarihsel-ulusal sorumluluklarını herkes artık kavrayabilir. Bilgi sahibi olmak

□ Dünya uluslar topluluğu ve özellikle jenosidin sorumlusu ırkçı Türk devletine destek sağlayan devletlerin; en az hukukî, manevî ve siyasal kurallar içinde uygulanmış olan jenosidi tanıyarak Pontus halkının yanında yer almaları gerekir.

isteyenler için şunları da ekleyelim: 1982 yılından itibaren Pontus ve Küçükasya rumlarının tarihleri orta öğretimde tarih derslerine katıldı ve 1986-87 öğretim yılında da akademide okutulmaya başlanacak.

Ulusal mücadelelere katılım

1923'ten sonra Yunanistan'da halkımızın ulusal ve toplumsal demokratik mücadelelerine, Pontus göçmenleri de aktif olarak katıldılar. Böylece Pontus sorunu belli boyutlara ulaştı ve toplumsal yanları ile oluşturuldu.

Teodoros Aggelopoulos'un "Kithira'da Seyyahat" filmi izlersek, iç savaşın bitiminde binlerce Pontus göçmeninin ikinci ve üçüncü kez mülteci olduklarını görürüz. Böylece birçok antropolojik ve etnolojik bilimsel tezlerin değerlendirilmesi gerçekleştirilmekte ve ispatlanmaktadır. Zaten bir insan, bir kez ülkesini kaybedince, bütün hayatı boyunca mülteci kalmaktadır.

Pontus tarihi ile ilgili bilgilerin toplanması, gelecek kuşaklar için, Yunanistan'ı bir araştırma alanı haline getirecektir. Çünkü, gelecek kuşakların aydınları, eskilerin oldukça zor şartlarda sürdürdükleri çalışmaları, her şart altında sürdürmeye devam edeceklerdir.

Sovyetler Birliği'nde Pontus rumlarının tarihleri pek geniştir. Çünkü, yüzyıllar öncesine uzanmaktadır. Bir çok acı ve tatlı anılardan çıkarak belirlenmiştir. Pontus'lar Rusya'da Büyük Ekim Devrimi'ne de katılmışlardır. Eğer, Bakü, Batum, Kafkas bileşimi herhangi bir yerinden incelenirse devrimci komitelerin içinde Pontus isimlerine de raslanacaktır. Kaldı ki, Yunan işçi hareketi de yalnızca Patra ve Selanik ile sınırlanamamalıdır.

Bilindiği gibi Büyük Ekim Devrimi'nden sonra yayınlanan tarihî deklarasyonda Sovyet Halkları için etnik ve politik bir statü de saptanmış, böylece, Pontus'lar yüzyıllardan sonra ilk kez aynı şartlarda etnik, kültürel ve siyasal eşitlik ve özgürlük içinde yaşamışlardır.

Pontus'lar bazı yörelerde nüfus oranlarına göre özerk olarak var olmuşlardır. Kendi okulları, yayınları (örneğin, Komünist, Kırmızı Tütünler) ve Sovyet Cumhuriyetleri'nden Gürcistan ve Abhatias'ta oyuncularının çoğu Pontuslu olan bir Pontus tiyatrosu da vardı.

Bu gelişmelere karşılık, maalesef özgürlüğün yeşermesi evrimi pek uzun ömürlü olmadı. 1937'den sonra karanlık durumlar yaşandı. Aynı dönemde siyasî yöneticiler ve aydınlar için sürgünler başladı.

Büyük savaş

Sovyetler Birliği'nde Pontus hal-

kı büyük yurtsever anti-faşist savaşta varlığını ispat etti. Pontus'lar çok şehit verdiler. Savaşın sonu Pontus şehitleri anıldı. Yalnız Kafkasya'dan uzak olan Kuma Sokum köyünde EDA (Demokratik Sol)'nın eski rahmetli başkanı Yanni Passalidi ve 97 Pontuslu şehit düşmüşlerdi.

Kavrayamadığımız nedenlerden ötürü, Pontus'lar 1937'de olan sürgünleri 1947'de gene başlamış.. Zaten, onlar Pontus'tan Kafkasya'ya yerleşmişlerdi. Bunlar dışında binlerce Pontuslu da, o zaman Kazakistan Cumhuriyeti'ne, Ortaasya'ya gönderilmişler..

Sürgüne gönderilenlerin büyük bir bölümü, 1950'den sonra Kafkasya'ya geri döndüler. Bir kısmı da Yunanistan'a geldi. (Yunanistan'da Kalitheia, Akarnon, Koridallu semtlerinde yaşamaktadırlar) Bunların dışında daha onbinlerce Pontuslu Kazakistan'da yaşamalarını sürdürmekte.

Trajedik tarihi bir olaya değinsek, zannederiz bu Pontus sorunu için yeteri kadar açıklayıcı olur.

İç savaşın sonu demokratik ordunun bir Pontus savaşçısı, gemiye binerek Kafkasya'daki Poti limanına iniyor. O esnada Rus ordusunun bir subayı ile yüzyüze geliyor, onun simasından Pontuslu olduğunu anlıyor. Pontus dilinde soruyor: "Bizimkiler nerede?" Cevap şu oluyor: "Gideceğin yerde bulacaksınız".

Bilindiği gibi Demokratik ordunun savaşçıları Taşkent'e yerleşmişlerdi.

Sovyet Pontus'ları

Bugün Sovyetler Birliği'nde Pontusların nüfusu resmi istatistiklere göre 400 bine yaklaşmaktadır. Başlıca şu cumhuriyetlerde: Gürcistan, Kazakistan, Ermenistan ve Ukranya.

Son dönemde (1983'de) Gürcistan Komünist Partisi Genel Sekreteri ve bugün SSCB dışişleri bakanı Edward Sevarnaçe ilk defa olarak bu Cumhuriyet'te Pontus asıllı olanlara Yunan dili ile öğretimin kabul edildiğini açıklamıştır.

Bu öğretim haftada iki saattir. Yine Gürcistan'da geçen Temmuz ayında Yunan dili için seminer hazırlandı ve büyük bir ilgiyle karşılandı. Sovyetlerde ve dünyanın diğer yerlerinde yaşayan Pontuslar atılan bu önemli adımları memnuniyetle karşıla-

□ Pontuslar ilk defa 1985 yılında Selanik'de kongre yaptılar. Bu kongrede, bütün özverileri, kendi güç ve sorumluluklarıyla hiç bir gücün ve kişinin Pontus sorununu anti-sovyetik bir kampanya olarak kullanılmasına mücadele edilemeyeceği kararını aldılar.

yarak, diğer Sovyet Cumhuriyetleri'nde de buna benzer olumlu adımların atılmasını temenni ediyorlar.

Buna benzer, ya da Yunan devletinin katılımı ile ve Sovyet Yunan bilim, eğitim ve kültürel ilişkileri çerçevesinde daha önemli adımlar atılabilir ve sorunlar çözümlenebilir.

Nitelik yönünden Pontusların SSCB'deki sorunları farklıdır. Eğer, batıyla kıyaslırsak, Sovyetler Birliği'nde ulusal sorun büyük oranda, eşit olarak, özgür ve her halkın ulusal kimliğine saygı duyularak çözülmüştür.

Bazı eski ulusların tarihten silinme tehlikesi ile karşı karşıya bulunmaları, ancak, bu ulusların gelişimleri ve onlara duyulan saygı siyaseti ile önlenmektedir. Böylece, bu uluslar tarih ve insanlık evrimine katılmaktadırlar.

Pontus halkının dili, kültürü, ve bunlarla beraber eğitimin tanınması hakkı yok muydu? Vardı, ve bu hakları ilk olarak Büyük Ekim ihtilali tanımıştır.

Pontuslar, ilk defa olarak 1985'te Selanik'te kongre yaptılar. Bu kongrede; örgüt ve siyasal inançlarından ayrı olarak, bütün özverileri, kendi güç ve sorumluluklarıyla, hiçbir gücün ve kişinin Pontus sorununu anti-Sovyetik bir kampanya olarak kullanmasına mücadele edilmeyeceği kararını aldılar.

Yunanistan'da ve Sovyet Cumhuriyetleri'ndeki Pontuslular, Yunan ve Sovyet haklarının sağlıklı ilişkiler oluşturmaları için aracı olacaklarına inanmaktadırlar. Zaten, Yunanistan, zamanımızda, bir batı ülkesi olarak, hiç bir anti-Sovyetik biçim oluşturmamaktadır.

Tam tersine, soğuk savaş ortamı dışında, bazı ülkelerle birlikte, uluslararası düzeyde insiyatif kullanarak, barış, yumuşama, halklara olumlu yaklaşım göstermeye çalışılmaktadır.

Tarihin yeniden inşası

Zamanımızda, Pontusların dileği, tarihlerini yeniden inşa etme-

leri; sorumlu Türk devletinden ve dünya uluslar topluluğundan haksızlıklar konusunda hesap sorulmasıdır. Bu da, Pontusların kurtuluş potansiyellerinin muhtesabıdır.

Pontus sorunu, özel olarak tarihin tekrar geri dönüşüdür. Yani, insanların anıları, bilinçleri, etnik ve sosyal mücadeleleri, kültürleri gibi sorunların yeniden biçimlendirilmesidir. (Editör: Pontus tarihinin Reorganizasyonu)

Unuturma (unutma) siyaseti bazı güçlere yarar sağlamakta; bunlar ulusal, uluslararası ve bölgesel düzeyde, -Yunanistan'-

da, Doğu Akdeniz'de, Avrupa-

da- yeni örgütsel bir tip olarak, otoriter bir düzenin inşasını meşrulaştırmaya çalışmaktadırlar. Bunu, halkların, tahrip edilen insanların anıları üzerinde kurmaktadırlar.

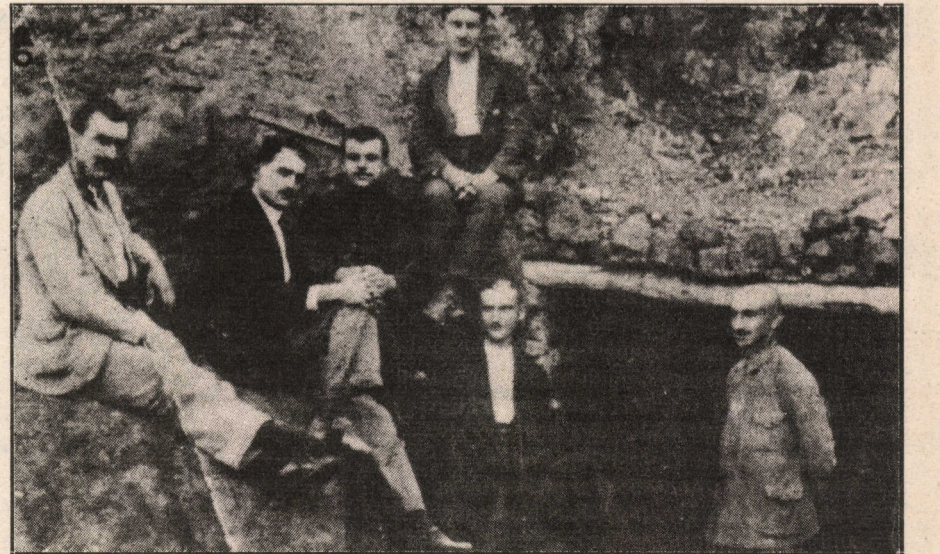
Bu, ırkçı, şöven Türk devlet biçiminin, özellikle kendi tarihi rolünü devam ettirmesine mücadele etmektedir. Tarihin çarpıtılması (değiştirilmesi), uygarlıkların gaspedilmesi, halkların talan edilerek, soyulmaları ve bir halkın doğduğu zengin bölgenin biçiminin değiştirilmesi... Herşeye rağmen yine de aynı siyasetin sürdürülmesi devam etmektedir. Zorbalık, sürgünler, etnik jenosidler... Kıbrıs'ta yapılanlar, Kürt halkına ve dolayısıyla Türk halkına da yapılmaktadır.

Eğer, Türk devleti ve Türk toplumu uyguladığı katliamları ve jenosidleri tanıtmıyorsa, demek ki, aynı uygulamaların tekrarlanmasına hazırdır. (Son paragrafım Türk Solunu da içine almaktadır.)

Bu nedenlerle talep ettiğimiz hak, onların tanınmasına yöneliktir. Ve bu, özgürlük potansiyeli, Pontus sorununun boyutunu da aşmaktadır.

Elefterotipia 18 Eylül 1986

Çeviri: Yorgo BACA

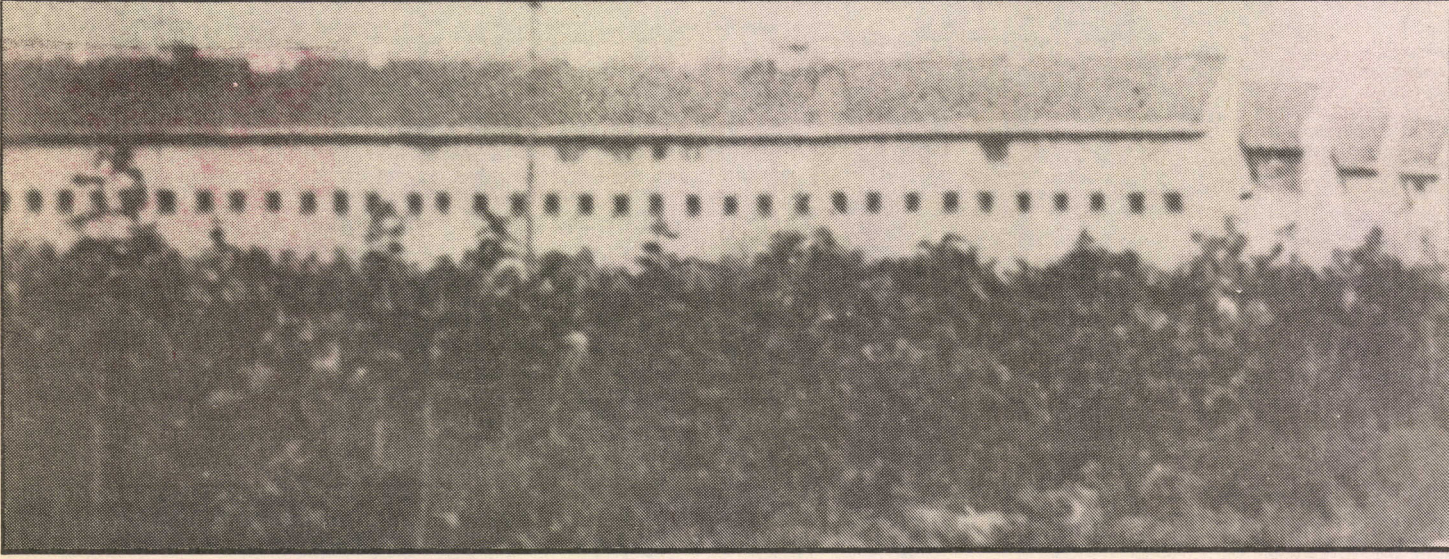

Sürgün Pontus'lar, maden ocaklarında çalıştırıldılar, (fotoğraf 1920-21 Ergani-Maden)

DIYARBEKİR

3 OCAK

Diyarbakır Bağlar Askeri Cezaevinde 3 Ocak 1984 Direnişinin 3. Yıldönümü Nedeni ile..

Türk devleti en önemli denemesini 1925'de Şeyh Said hareketinden sonra yapmıştı. Gerçi, daha öncede Diyarbakır'da bir İstiklal Mahkemesi kurulmuş, atamalar yapılmıştı ama, Ankara'dan Diyarbakır'a o günün şartlarında ancak 15 günde gidilebildiğinden mahkeme işlememişti.

İkinci büyük uygulama 12 Mart müdahalesinden sonra yapıldı. Ne varki, Şeyh Said hareketinden bu yana, köprülere altından çok su akmış, sömürge mahkemelerinin önüne bu kez, inançlı ve bilinçli bir muhalefet çıkmıştı. Yargılamalar çetin bir hesaplaşma içinde geçmiş, baskı ve ceza tehditleri militan bir savunma düzeyi tutturmuş devrimcileri yıldırılmamıştı. Kuşkusuz, uzlaşanlar, geri düşenler ve teslim olanlar da vardı. Ama, belirleyici olan yarım yüzyıllık vahşi devlet terörünün, asimilasyon ve jenosid eylemlerinin hayat tarafından tezip edilmesiydi. Sömürge devrimcileri, sömürgeci yargı önünde ülkesini, dilini, kültürünü; bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini gözlerini kırpmadan savunuyorlardı. Sonuç, ceza maddeleri zorlanarak verilen ağır mahkumiyetler oldu.

Aradan 10 yıl geçtikten sonra, Türk devleti çok daha bilinçli ve çok daha vahşi bir uygulama ile Diyarbakır'ı yeniden kana buladı. Yapılan özel cezaevi, seçilmiş işkence ekipleri, kemalizmin en geri, en fanatik değerleri ile eğitilmiş özel timler, yargıç ve savcılar 12 Eylül darbesinden sonra Diyarbakır'da asla unutulmayacak olan kanlı ve kara bir tarih daha yazdılar. Orada, insanlarımızın kişiliklerinin yok edilmesi, kimliklerinin yok edilmesi için her şey yapıldı. Orada, altmış yıllık

Türk devletinin tüm vahşiliği, barbarlığı, ırkçılığı ve yasa tanımaz katilliği tüm boyutları ile uygulandı. Orada, dünyada bir benzeri daha görülmemiş laboratuvar oluşturuldu ve en küçük bir müdahaleye bile olanak tanımayan bir imha gerçekleştirildi.

Diyarbakır'da çıkanlar ve hala orada bulunanlar hasta, yaralı, bitkin ve perişandılar. Arkalarında bütün bir ömür boyunca asla unutulmayacak olaylar, unutulmayacak anılar; ve bir daha görüp göremeyeceklerini bilemedikleri dostlar ve yoldaşlar bırakmışlardır. Orada, umudu ve umutsuzluğu, çaresizliği ve ezilmişliği; teslimiyeti ve direnmeyi; ihaneti ve yiğitliği; özetle, insanı insan kılan tüm olumlu ve olumsuz nitelikleri, bitip tükenmek bilmeyen günler, aylar ve yıllar boyu en ince ayrıntılarına kadar yaşamışlardır. Orada, tarih dışı; insanlık dışı bir dünya bırakmışlardır. Orada, gençliklerini, sağlıklarını, gürbüz ve delikanlı düşüncelerini bırakmışlar ve oradan kaskatı bir kin, asla bağışlanmayacak kızgın bir öfke, mutlaka hesabı ödenecek bir fatura almışlardır.

Diyarbakır cehennemi yazılmadı henüz. Ama yazılacak. Diyarbakır'ın yazılması gerekiyor. Diyarbakır cehenneminin 24 saat aralıksız süren işkenceleri, ırzına geçilen çocukları ve kadınları, diri diri lağım faresi yedirilen insanları, bizzat doktorlar tarafından uygulanan uyuşturucu alışkanlığı, deterjan, bulaşık suyu ve sidik içirme bayağılıkları, hazırol vaziyetinde yarıma ve su içinde, beton üstünde yatırma, köpek saldırtma, elektrik verme, vücutta sigara söndürme ve dayak!...Yıllarca düşünülse akal gelmeyecek yasaklar, yasaklar, yasaklar: Sigara yasağı, çay yasağı, görüş yasağı, tuvalet yasağı, diş fırçalama yasağı, yürüme yasağı, oturma yasağı...Bun-

lar yazılmalı.

Diyarbakır'ın yazılması gerekiyor. Diyarbakır'ın bu insanlık dışı, akıl dışı vahşeti ve kanlı, zalim uygulamaları yazılmalı...Yalnızca bunlar değil, uygulanan siyaset ve buna temel olan ideoloji de yazılmalı...Bir devletin bir ulusa karşı olan bu korkunç ve iğrenç düşmanlığı...Bu düşmanlığın ulaştığı boyutlar...Diyarbakır, özellikle Türkiye'deki demokrasi ve sosyalizm mücadelesi için yazılmalı, Kürdistan bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi için yazılmalı. Diyarbakır bilinmeden, sürüdürülen mücadelenin bir gözü hep kör olacak, bir kulağı duymayacak ve bir eli çalışmayacak...

Diyarbakır cehenneminde Ocak ayı ise daha bir kanlı ve haindir. Tarihe 3 OCAK DİRENİŞİ diye geçecek olan ve arkasında ölümler, yaralılar, sakatlar bırakan müthiş bir direniştir bu direniş. Ve tabii içinde Kürdistan ihtilalinin tarihsel zaafalarını da taşımaktadır.

Aşağıdaki yazı Kürt Haber Ajansı (ANK) ve Kürdistan Press çalışanları tarafından Diyarbakır Askeri Cezaevi ve Tutukevindin tahliye olmuş kimi ülkede, kimi de yurtdışında bulunan değişik siyasal gruplara mensup arkadaşlarla yapılan konuşmalara ve görüşmelere dayanılarak hazırlanmıştır. Yazıdaki eksiklikler -eğer varsa- subjektif bir niyetten kaynaklanmamış olacaktır. Çünkü, konunun kendisi o kadar hazin ve acılı ki, detaylara inmek hemen hemen hiç mümkün olmuyor. Üstelik, yıllarca korkunç bir cehennem yaşayan insanlara yaşadıklarını teker teker sormakta çetin bir iş. Yalnızca konuşan insan açısından değil, soran ve dinleyen açısından da böyle. Öyle şeyler var ki, anlatılması bir yana dinlenmesi bile anlatılamayacak kadar rahatsız edici.

□ 5 Eylül 83 direnişinden sonra cezaevi yorgun ve bitkindi. Henüz yaralarını sarmamıştı. Ama grup çıkarları da kımıldanmaya başlamış; bir başı bozukluk, disiplinsizlik ortaya çıkmıştı. Görevlilerle tartışmalar, idareyi tahrik, gruplar arası çelişkiler yeniden öne çıkmaya başlamıştı. Cezaevindeki bir aramada TKP/ML'nin PKK'yi seçtiğini eleştiren bir metni ele geçirmiş, idare böylece yeni ipuçları yakalamıştı. 5 Eylül direnişi ile verilen tavizlerin geri alınması, baskı ve işkencenin yeniden kurumlaştırılması için cezaevinde karışıklıklar yaratılması planlanıyor ve burada idare açık açık uyguluyordu. Ancak cezaevi ortak bir tavır içine giremiyordu. Grup çıkarlarının öne çıkması ve alınan kararların yerine grupların kendi örgüt ilişkilerini dışarıya sızdırmaları başlıca olumsuzluklardan biriydi. Özellikle bu nedenle, PKK bazı gruplar tarafından eleştiriliyordu. Özellikle itirafların korunması, cezaevinde güvensiz ve kuşku bir yapının oluşmasına yol açmıştı. Bu eleştirilere PKK'nın ileri gelenleride katıldıklarını belirtiyorlar ve durumu koşullara bildireceklerini, yapılacak bir değerlendirme sonucunu açıklayacaklarını söylüyorlardı. Eğer gelişmelere zamanında müdahale edilmez ise, hasta ve yorgun düşen cezaevinde yeniden emri vaki ile girilecek direnişin kırılacağı ve kendilerinin de yalnız kalacakları açıktı.

Bu kez, 5 Eylül 83'de elde edilen mevzilerin bile korunması gücü, ve 5 Eylül "kendiliğinden gelme" bir direnişti. Hiç olmazsa o zaman kitlenin büyük bölümü direnişe katılmış ve direniş haklı bir zemine oturmuştu. Sonuçta elde edilen "haklar" oldukça önemliydi. Bu, bir türlü anlaşılammış, direniş sonrası ortak potansiyel hızlı biçimde dar grup çıkarlarına dönüştürülmek ve kullanılmak istenmişdi. Direnişden henüz yeni çıkmış, ayrıma tam sağlanamamış, yaralar daha sarılmamıştı. Koşullar buydu. Yani, hasta yorgun ve dağılmış bir cezaevi vardı.

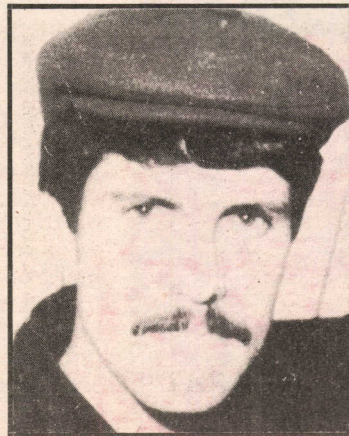
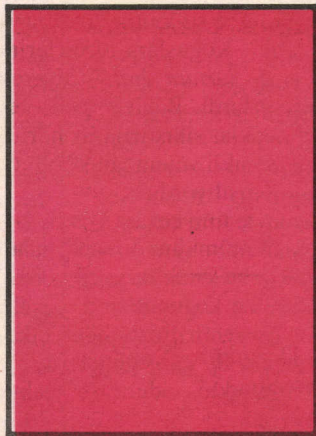
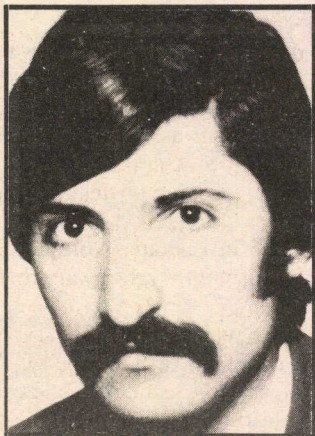
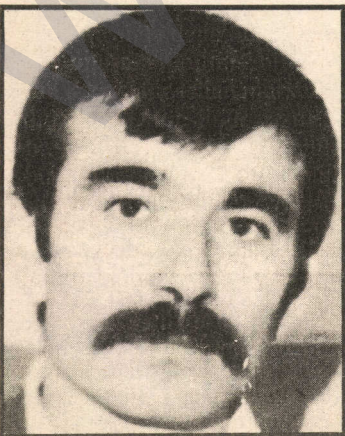
Koşullarda karma karışık bir durum ve üstelik ortak olmayan yaşam hızlanmış, meydana gelen olaylar ciddi biçimde çözülmemiyordu. Bu nedenle birikim meydana gelmekte ve bu da kin ve nefrete dönüşüyordu. Gardiyan dövmeden, subay jiletlemeye kadar bir çok olay; böbürlenme ve kabadayılık başını almış gitmişti. İdarede olayları kışkırtıyordu, tahrik ediyordu. En küçük talepler bile dilekçeye bağlanmıştı. Hiç bir dilekçeye de cevap verilmiyordu.

Hücrelerde 5 Eylül 83'den sonra siyasetlerin seçkin unsurları tutuluyordu. Çoğunluğu PKK'li idi. İdare aniden, hücreleri (tecritleri-35/37-) boşaltacağını bildirdi. 16 Aralık 1983'de gruplar oluşturularak, hücreler dağıtılmaya başlandı. Bu gruplar 5'er kişilik ve sistemli idi. En "sert" koşullarda dağıtıldılar. Bu unsurlar koşullarda büyük bir çışkuyla karşılandı. Yıllardır birbirlerinin görememiş insanlar, havalandırmalarda konuşmaya, dertleşmeye başladılar. Askerler buna müdahale ettikleri için, "korkaklıkla" suçlanmalarına rağmen, hücreden gelenler konuşulmamasını sağlamaya çalıştılar. Ayrıca, askerler ve subaylara sataşmamasını ve koşullarda ortak yönetim oluşturulmasını, itirafları ve teslimiyetçilerin, idarenin adamlarının ayrıştırılması konusunda da direktler. Ki, bunlar hücrelerde ortak olarak alınmış kararlarıdır.

16 Aralık 83'den 26 Aralık 83'e kadar havalandırmaya normal çıkıldı. Cumartesi-Pazar hariç tutulursa 8 günlük bir havalandırmadan sonra yine, içeri tıkılarak, kapılar kapatıldı. Havalandırma protesto edildi.

İdare ile tutuklular arasında daha önce 5 Eylül direnişi sonucu bir anlaşma yapılmış; bir de idarece şematik olarak koşullara asılan merkezi Siyaset Koordinasyon Dairesi'nin yazılı antlaşması vardı. Bu, tüm cezaevlerinde uygulanması istenen bir programdı, idare bunun uygulanmasını istiyor. 5 Eylül 83'deki anlaşmanın olmadığını ısrarla belirtiyordu. Bu nedenle havalandırmalara asker çıkararak müdahalede bulunuyor, kasıtlı ve tahrik edici tavırları ile tutukluların üzerine üzerine geliyordu. Ancak, tutukluların bir bölümü de idarenin bu tavrını kolaylaştırıcı davranışlarda bulunuyorlardı.

Bu arada, D blok 26. koğuşda bir üstteğmen dövüldü. Bu yüzden meydana gelen kavga büyüdü. Daha sonra idare yemeği azalttı, çayı aksattı; başladı. Koğuş dışına gidiş gelişlerde askerlerle

Birinci ölüm orucunun (18 Temmuz 1982) şehitleri: Kemal Pir, Hayri Durmuş, Ali Çiçek, Akif Yılmaz

sürtümler ve kavgalar hızlandı.

Giderek görüşlerde kürtçe konuşulmama ve konulan tercümanın kaldırılması uygulamaları yapıldı. Gerekece olarak konuşmalarda "örgütsel ilişkilerin aktarıldığı" söyleniyordu ve görüş yerine okunaklı ve görülecek bir biçimde levha asılarak, "TÜRKÇE KONUŞ ÇOK KONUŞ" yazılmıştı. Bir çok tutuklunun görüşçüleri kürtçeden başka dil bilmediklerinden bu uygulama tepkilere neden oldu ve görüşlerde kavgalar başladı.

Cezaevinin durumunun anlatılmaması kesin olarak yasaklandı, bu tür belirlemeler yapan tutuklular görüş yerinden çıkarıldılar. Tutuklular görüşçülerine "Bize yine baskı yapıyor, söyledikleri yalandır, inanmayın vb." diyerek propagandayı hızlandırdılar.

26 Aralık 83'de bu gelişmeler devam ederken ani bir kararla 29. koğuş çok zayıf bir gerekçeyle havalandırmaya çıkmama kararı alıyor ve diğer koğuşlarada, **Tecrit** bunu böyle istiyor tarzında emri vaki yapıyordu. Ve bu karar idarenin planının uygulanmasına büyük ölçüde yardımcı oldu. Tüm koğuşlar böylece yeniden içeriye kapandılar. Çok sonraları bu kararın sadece 29. koğuşun özel isteğiyle alındığı öğrenildi.

28 Aralık 83'de akşam yemeği boykot edildi...

Cezaevi suskun ve tedirgindi. Korku simmişti. Ancak, geri adım mümkün değildi. Değerlendirmeler yapılarak yeni bir direnişin neler getirip neler götürceği tartışılıyordu. Hiç kimse eskiye dönüşten yana değildi. Cezaevinde bir çok direniş olmuş ve bunun sonucu bir çok insan hayatını kaybetmişti. İşkence ve baskı tahammül edilmez boyutlarda uzun süre sürdürülmüştü. Ancak, emri vaki ile de kimse bir direnişe katılmak istemiyordu.

Altan alta işletilen ve bir çok gruba haber verilmeksizin yeni bir direniş için 5 Ocak 84 tarihi saptanmıştı. Cezaevi bir direnişin eşiğindeydi. Ve öbür yanda da idare vardı. Yeniden baskı ve işkenceye, zulme katlanmak zordu. Bu tercih karşısında kararsızlık geçirenlerin sayısı da oldukça fazlaydı.

83 yılının sonlarına yaklaşırken, daha önceden idare tarafından ilan edilen açık görüşün ertelenmesi mümkün değildi. İdare şirin görünerek planladığı baskıyı gerçekleştirmek için suçu tutukluların üzerine yıkmaya çalışıyordu. Ayrıca, TKP/ML ile PKK arasındaki rekabette işi daha da hızlandırıyor. PKK her ne pahasına olursa olsun bir direnişe girmeye çalışıyordu...

İdarenin 5 Eylül 83 direnişini ve daha önceki direnmeleri hazmetmeyeceği belliydi. İçerdeki çelişmeleri de saptamıştı. Askerlerin ve subayların önündeki tartışmalar içerideki idarenin adamları, itiraftçı ve teslimiyetçilerden cezaevinin bir türlü arınmaması da provakasyona açık bir zemin üzerinde olduğunu gösteriyordu. Bütün bunların üstüne bir de tek tip elbise giyilmesi gelip dayatmıştı. Bu sorun 5 Eylül di-

renişinde de çözümlenmemişti. Bu nedele bir çok cezaevinde direniş vardı. Diyarbakır'da sessizce bu elbisenin giyilmesi mümkün değildi. İdare de bunu biliyordu. Bunun için sert bir ortam gerekiyordu. Ancak, tahminleri tutmadı ölçü aşıldı...

İçeride yine "tahakkümcü" bir anlayış oluşmuş, her kes "kahramanlaşmış"tı.

Direniş için bazı ciddi unsurlar şu konularda diretiyorlardı:

"...Uzun bir işkenceli dönem ve ardından direnişler yaşadık. Son direnişden çıkalı üç ay kadar bir zaman oldu henüz yaralarımızı sarmış değiliz. Cezaevinde bir arınma da olmadı. Israrlara rağmen çoğunluk-taki gruplar bundan kaçındılar. Daha da önemlisi cezaevinin tümünü kapsayan bir örgütlenme ve haberleşme ağı da kurulmadı. Süratle bir apolitikleşmeye ve düşmanın ideolojik bombardımanına uğramış tabana, teorik bir eğitim yaptırılması ve bilinç düzeyinin yükseltilmesi, uğranılan tahribatların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Tüm bunları yapabilmek için belli bir zamana ihtiyacımız var. Cezaevi uzun bir zaman süreci içinde ele alınmalıdır. Direniş her zaman olabilir. Bu, kimse-nin özne isteğine bağlı olarak ve kendiliğinden olmamalıdır. Biz, düşmanın 5 Eylül 83'de elde ettiğimiz hakları bizden geri almak için saldıracağını biliyor ve bekliyoruz. Ancak, bu fırsatı ona vermeyelim.. Düşmanın ne yapmak istediği ortadadır. Ancak cezaevinde bir direniş olursa her şeye rağmen bunun siyasi sorumluluğu belli bir gruba ait olmak üzere, biz, buna katılırız..."

Saptanan günden iki gün önce, yani 3 Ocak 1984'de idare, mahkemeden dönen bir grup tutukluyla cezaevi girişinde dövmeye başladı ve bağırma üzerine sloganlar atıldı. Yani, idare direnişini resmen başlattı.

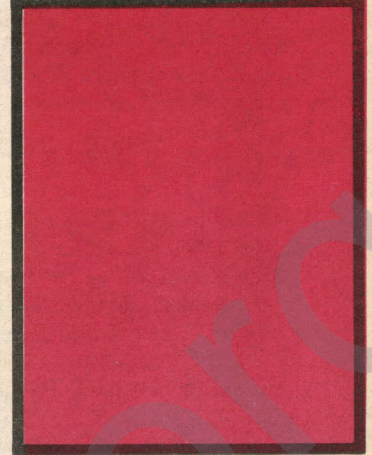
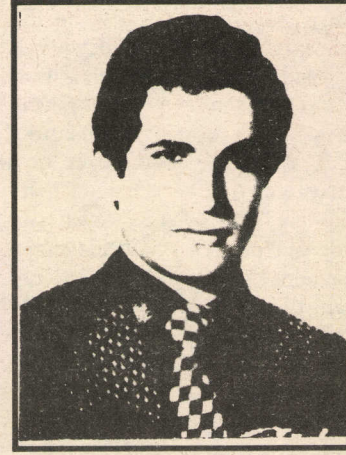
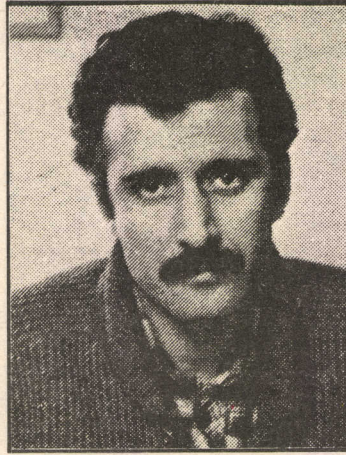
Artık hem tutuklular ve hem de idare eskisi gibi değildiler. Ne yapılacağını iyi biliyorlardı. Eski ürkeklik ikisinde de yokdu. Karşılıklı bir çok beceriler kazanılmıştı. Özellikle, tutuklular, direnmenin gerekliliğine inanmışlardı. Yani, boşlukta değillerdi. Bütün deneylere rağmen, korku ve endişe sezileniyordu ve büyük bir başbozukluk da vardı. Bu, yönetimin olmamasından. Askerler, sık sık sataşarak, "Lan, eskiden kuzu gibiydiniz, ...tünüzmü kalktı" diyorlardı ve tahrik ediyorlardı. Cezaevinin içinde miğferli, silahlı askeri birlikler dolaşıyordu. Dayak ve saldırı olayları hızlanmıştı. Cezaevinde bir suskunluk sürüyordu. Yalnız dayak atıldığı zaman slogan söyleniyordu. **5 Eylül direnişi gibi her siyaset kendi sloganı ile bağırıyordu. Artık, ortak sloganlara gelinmişti:**

—İŞKENCEYE SON!,

—İNSANCA YAŞAMAK İSTİYORUZ,

—YAŞASIN ÖLÜM!,

—KAHROLSUN İŞKENCE"

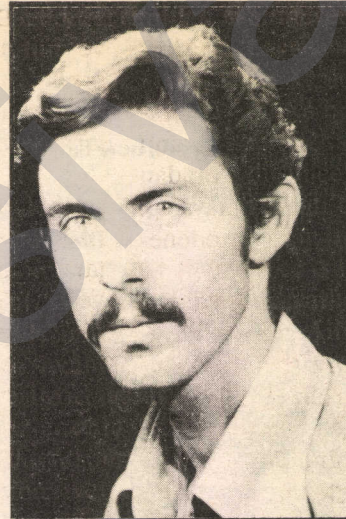
3 Ocak şehitleri: Necmettin BÜYÜKKAYA, Yılmaz DEMİR, Remzi AYTÜRK

Tüm cezaevinin çatı kısımlarına hoparlörler yerleştirilmişti. Bunlar, sloganların bastırılması içindi. Ama, bastıramıyorlardı. Sonunda hoparlörler büyütüldü ve çoğaltıldı. Devamlı arabesk, kahramanlık türkülleri vb. çalınıyordu. İşkence bu müzik eşliğinde uygulanıyordu. Kulakları sağır edecek bir gürültü vardı. İçerdeki sloganların ta şehirden duyulması idareyi ve Kolorduyu çilgına çeviriyordu...Cezaevinin etrafı çoluk-çocuk, kadın görüşçülerle doluydu. Uykusuz, günlerce bekleyerek onlarda yer yer sloganlara eşlik etiler ve direnişin sonlarına doğru yürüyüşlerle, polis ve askerlerle çatışarak vb...açıkca direnişe katıldılar.

çok asker yaralandı...

Yemek sorunu önemli boyutlar kazandı. Tutukluların yemek almamalarını bahane eden idare de yemek vermemeye başladı. Bu, kaçışları hızlandırdı. Dışarıya çıkan bir daha geri dönmemeye başladı. İdare "barikatları a mazsanuz bende yemek vermem" diye diretti. Zaten, barikatlar çok kolay açılacak durumdaydı. Bir iki barikat hariç. Yemek boykotu ve idarenin yemek vermemesi gücü böldü. En azından ölüm orucunun 30 güne ulaşması gerekiyordu. Zaten barikat kurulmasının bir amacı da bazı unsurların kaçmasını önlemektir. İdare böylece hem gücü bölmek, hem de barikatların

Belediye Başkanı Mehdi ZANA'da vardı. Mehdi, koğuşa ve cezaevine verdiği moral dışında, cezaevi arkasındaki mahalleye de seslenerek, "Gelin ölümlerinizi alın! Hiç bir şey yapamıyorsanız tencerelerinizi çalıp Şili halkı gibi yapın" diyerek, sonunda bu mahallenin direnişe katılmasına neden oldu. Ayrıca Mehdi 34. koğuşun yüksek pencerelerinden içeriye su sıkan Diyarbakır İtfaiyesinin adamlarına isimleri ile seslenerek, bunların hortumları bırakıp kaçmalarını sağladı. Daha sonra Hava Taktik Üssü Komutanlığı itfaiyesi göreve getirildi.

Ferhan Kurtay

Cezaevinin etrafındaki mahalle resmen boşaltıldı.

Direnişin başladığı ilk günlerde idarece koğuşların kapı kilitleri askerler tarafından takırdatılıp, panik yaratılarak direniş tırmandırılmaya çalışıldı. Bir koğuşun bağırması ile tüm cezaevi ayağa fırlıyordu, dolayısıyla her kes psikolojik olarak devamlı ayakta ve tedirgin tutuluyordu. Ardından koğuşlara su sıkılmaya ve günlerce su içinde tutulmaya başlandı. Koğuşlara birbirlerini "Heval xortum hat" diyerek uyarıyorlardı. Böylece pencerelere yataklar sıkıştırılarak hortumun tazyikli suyundan korunulmaya çalışılıyordu.

Bir anda tüm cezaevinin boşaltılması mümkün olmadığından koğuşlar tek tek boşaltılıyordu. Götürülen koğuş aranıp, dayaklanıp geri getiriliyor, diğeri çıkarılıyordu. Bu gidis gelişlerde bir çok tutuklu idareye teslim oluyordu...

Bu arada 32. koğuştaki idare ile çatışma çıktı ve üstteğmen ile bir

SELAM OLSUN
BENDEN EVVEL
GÖÇENE
SELAM OLSUN
DÖVÜŞENE DÜŞENE
SELAM OLSUN
DOSTA
HASA
ÇİLE ÇEKENE
YÜREĞİM YÜREKTİR
BAKMA GÖZÜM
YAŞINA

Mahmut Zengin
Necmi Öner
Eşref Anyak

açılmasının yolunu bulmuştu.

Bu arada çocuklar koğuşu "Al-lahu Ekber" sesleri ile "Kahrolsun İşkence" diyerek direnişe katıldı. Daha önceleri namaz kılan bu unsurların tavırları idareyi şaşkına çevirdi. Çocuklar koğuşuna yapılan baskın çok korkunç oldu. Bir çok unsur idareye teslim oldu. Diğerleri ağır bir dayak sonucu koğuşa geri döndüler ve sesleri kesildi.

Direnişte haberleşme bir çok dilde gerçekleştiriliyordu. İdare her dilde asker bularak bir çok yere yerleştiriyor ve bazen kürtçe konuşan askerlere aldanılarak slogan atılmasını sağlıyordu. Kısa sürede bu oyun deşifre oldu ve Arabesk müzik söylenerek askerlerin dikkati çekilmeye, haberleşmenin rahat yapılmasına çalışıldı.

Direnişin en önemli olaylarından biride 34. Koğuşun baskınıdır. Bu koğuşa bütün güçleri ile saldırmalarına rağmen giremediler. Büyük bir direnişle karşılaştılar. Bu koğuştaki Diyarbakır

34. Koğuş 5 gün su içinde kaldı. Anlaşmalı olarak boşaltıldı. Ancak, idare bu anlaşmaya uymadı ve bu koğuşu ağır işkenceden geçirip hücrelere koydu.

34. koğuş eski 33. koğuştur. Bu koğuş cezaevinde ilk eylemi kuyan arkadaşların bulunduğu koğuştur. Ferhat KURTAY, Mahmut ZENGİN, Necmi ÖNER ve Eşref ANYAK'ın kendilerini kalorifer buhar kazanlarının altında yakarak şehid oldukları bu koğuştaki eylemin izleri durmaktadır. Bu arkadaşlar Cezaevindeki itirafları ve teslimiyeti, içine düşülen bunalmı protesto ederek kurumlaşan işkenceyi alt üst edip, cezaevindeki direnişin ilk kıvılcıklarını tutuşturdular.

Bu koğuşun boşaltılmamasından sonra idare görevden alınarak olaya yüksek rütbeli

Devamı 15. sayfada

Orhan Keskin

Cemal ARAT

Gelo Ji Kî Re "Kurd" tê Gotin

İro li Swêd; di komelan de, di federasyona kurd de, li civatan û li çayxanên bajarên ku Kurd tê de dijîn gotûbêjên dijwar tîn kirin. Gotûbêj ev e: "Gelo kî Kurd e, kî ne Kurd e."

Di vê dabaşê de çend tişt hene ku mirov divê zanibê berî ku mirov xwe tevî vepevçûnê bikê. Min got "vê pevçûnê" ji ber ku bi rastî pevçûn di navbera hinek grupên-komên Kurd de. Wek: Kurdên Meraşê, Kurdên Konya yê û deşta Enqerê.

Tiştê heye divê ku herkes û beriya her tiştê mirov zanibê û jê tu carî şibhe nekê, ew jî ev e: Meraş, di nava sînorê Kurdistanê de ye û bê şîk Kurdên Meraşê ji Kurd in, deşta navbera Konya û Enqerê nakevê hindurê sînorê Kurdistanê lê ew herêm di destê Kurda de ye û ji beriya sêsed salî ve Kurd li wê herêmê cîwar bûne û zîmanê xwe û çanda xwe parastine û bê goman ew jî Kurd in. Êdî mirov dikare dîsa pirs bike: "Gelo ev çi pevçûnê?" Oştên vê "pevçûnê" gelek in. Oştên (sebebên) bingehîn ev in:

1-Destê dijmin tîde heyê: Dijminên Kurd ev metod pîrr çaran bikar anîne û pîrr çaran ji bi van metodên xwe yê kirêt biser ketine û em Kurd bihev dane kuştin. Ew dixwazîn Kurd tim perçe perçe bimînin û yekîtiya xwe biser nexin. Heger Kurd bibin yek wê hingê bikaribin şerê dijminê xwe bi xurtî bikin û hingê wê Kurd azad bibin, bibin dewlet. Ev tişt li hesabê dijmin nayê û van listikan di nav me kurdan de çêdikin. Vî karê xwe yê xirab, ji bi rîya hinek kurdên mêjî şuştî ve birêve dibin. Hinek komikên ku xwe siyasî û Kurdistanî jî dibînin bi vê yekê qayil xuya dikin û tiliya xwe dibînin de dikin "qula mozan (kulmozê) de" û kêfa xwe ji belabûna komelê û federasyona kurd re tînin. Li gor baweriya wan gerek "kurd bê komele û federasyon" bimînin.

2-Hinek ji kurdên van herêma nezanin: Ji ber ku hinek ji van kesan nexwende ne, ji nezaniya wan tê istifade kirin. Ji xwe asimilasyonê wek nexweşiya qansêrê mala xelkê me xirab kiriye, hinek kompleks bi wan re peyde bûne û ew bi xwe ji xwe û kurdîtiya xwe şubhe dikin. Heger miho bixwe ji xwe ne tîrsê û "ji bin xwe" ne şîl bê hewqas tîrs ji bo çîyê!

3-Hinek kes û siyasat ji mihacîrên kurd fêdê (pereqezenc) dikin: Alîkariya wan bi peydakirina hinek belge dikin ji bo yî li Swêd cîwar bin û bibin karker. Ji wan re girînge ku ew mirov kurd bin. Tenê bîjin: "Em Kurd in" û endametiya wan komîk û komelan qebûl bikin. Ew

wek ku tê zanin ne kurd jî bin, bi kudî mijûl jî nebin û li malê xwe jî bi kudî ne peyivin xem nakê. Paşê ku karê wan qediya diçin nav refê dijmin cî digrin. Ev mirovên wilo jî, arîkariya vepevçûnê dikin. Jiboyî gotina wan piçek bahwerî peyde bikê. Ji wan kesên ku bare barê dîkin gelek ne kurd in û bi xwe ji tîrsa xwe van pevçûna peyde dikin. Gerek Kurdên ku bahwerî bi xwe û kurdîtiya xwe hebê bi qare qara van kesan neyên xapandin.

Di dawî de divê ku ez çend gotina li ser şertên neteweyetî (millet) jî bêjim. Welat, zîman û çand sê tiştên bingehî ne ji bo hebûna netewe re yanî millet re. Li vir mebesta me kurd e. Kurd xweyî zîmanekî ye; Kurdî, xweyî welatekî ye; Kurdistan û xweyî çandekî ye jî. Kurdistan welatê kurda ye û sînorên xwe yî tebîî heye. Tirkiye, Sowyet, Îran, Iraq û surî cînarên wê ne. Kurd li Hindê, li Lubnanê û li Konyayê hene. Li Emerika û li Ewropa jî hene. Lê Kurdistan ne li van cîya tevde ye. *Kurd bila ji ku bê, li ku bê Kurd e. Eslê xwe Kurd e û ji Kurdistanê ye.*

Lê tiştêkî din jî girîng heye ku mirov bi zorê nikarê mirovan kurd bidin qebul kirin. Hinek ji kurdên me mirovên me dixwazîn Tirk bin, Erebian jî tiştêkî din bin. Em nikarin wan bi zorê bigrin. Bist milyon kurd bi çend hezar kes na qedin. Bila rêya wan vekirî bê û cihê wan yê nu pîroz bê. Lê bila me nexapênin. Bila alîkariya dijminê me nekin. Êdî kurd bixwe xwe baş dinasin û êdî hew tîn xapandin. Bila bi navê kurd jî, ji Ewropiyan re derewa nekin ji boyî ku cihê xwe li Ewropa xweş bikin.

Hêviya min ji kurdên birêz û welatparêz ev e ku mecalê nedin van kesan û wan hişkere bikin. Bese êdî çavsofî û zordestiya ku gelê kurd bi sedan sale di daqurtîne. Kurdo ji xwe fedî nekin, bila serê wê jî wek gelên din yê cihanê bi kurdeyitiya we bilind bê, xwe fêrî zîmanê xwe bikin û bibin yek. *Yekîtî azadiye, hêz e û bixwe bahweriye.* Bahwerî bixwe anîn, pêşgava yekemîn e ji bo bahweriya welat û dipeyde vedibê rîya serxwebûnê.

Êdî divê "kurd" bixwe lixwe bifikirê û ji xwe re pîvanekê deynê. Heger bixwe bi kurdeyetiya xwe bahwer be "kurd" ew e, heger di xwe de kêmasiyan bibîne bila kêmasiyên xwe rast bikê û werê nav rêzê kurdan. Heger ew jî nebê, bila xwe bi xwe nexapênê bi "kurdî", bila herê nav wî gelê ku ew jê ye.

Barêş Battê

29.12.1986

KURT ORGUTLERINDE

KÜRT SOL SOSYETELİĞİ

- | -

□ Daha önce Türk solu içinde yer alan Kürtler'le ilgili düşüncelerimi belirtmeye çalışmışım. O konu devam edecek. Kürt örgütlerinde Kürt Sol Sosyeteği başlığı altında ise örgütlerde yer aldığı halde yeterli çalışmayan veya örgütü kendi çıkarına araç gören ögelere yönetlik. Tuhaf bir görünüm verse de bu gerçeğe değineceğim. Başka bir seride ise "bağımsız" olduğunu söyleyip duran ve hiçbir iş yapmayan insanlarla ilgili deneyimlerimi açmaya çalışacağım.

Düşüncelerimin temelini her konuda kişilerin eleştirisi oluşturacaktır. Bunun nedeni; örgütlere, gerek örgütlerce ve gerekse kişilerce yeterli eleştiri yapıyor olmalarıdır. Ayrıca örgütlerin eleştirisi bir kişinin eleştirme dağarcığını aşıyor. Örgüt eleştirisi genellikle örgüt düşmanlığına kayıyor. Bu duruma düşmek istemiyorum, çünkü herşeye rağmen- örgütlü çalışma olmaksızın sorunların çözümü mümkün değildir. Bence her örgüt az veya çok hatalarını aşma uğraşısı içindedir. Örgüt kolektif bir yapıdır eleştiri bireye yönelmelidir, bireyin uğraşısı vermesi ve kolektif yapıya çekilmeye hazır olması gereklidir. Yoksa her birey örgüt eleştirisi yaparak kendisini herşeyin merkezinde amaç olarak görür (bu ayrı bir konu). Böylesi bir bakış açısından çıkarak şöyle veya böyle örgütsel çalışma içinde yer alanlara saygı duyduğumu öncelikle belirteyim.

Çevremize şöyle bir baktığımızda her örgütten insanları görürüz. Kimileri yoğun bir çaba içinde kimileri değil. Bu doğal. Her kişi aynı çabayı göstermek durumunda değil. Asıl terslik iki şekilde ele alınabilir:

a) Becerisi az olan ve kendini geliştirmeyi planlayan, herşeyi bulunduğu yapıdan bekleyen, yapamadıklarının önerisini yapan mızumsuz kesim.

b) Çevresinde isim yapmış, yaptığı ismin kalıbını dolduracak çalışmadan uzak ve durumun sürgitinde direnen kesim.

Birinci kesimle ilgili düşünce belirtmeyeceğim. Çünkü bu kesimi oluşturanlar bir hayli çoklar ve bunların eğitimi bir hareketin iç çalışmalarında ele alınmalıdır.

Konuyu ikinci kesim üzerinde yoğunlaştırmak istiyorum. Çünkü ikinci kesimdekiler belli bir disipline çekilemezler. İsimleri ve(ya) kişisel durumları genellikle amaçtır. Bir örgütsel iş ise bu amaca varmada araç. Bunu bu kadar sertleştirmeden sunmak ta mümkün, ama işin özü bu. Bunlar isimlerini ya eskiden çalışarak hakketmişler veya tesadüfi bir fırsata bu isme ulaşmışlar. Bunların öyle çok tanınmaları da gerekmiyor, belli bir kesim içinde tanınmaları yetiyor. Bazıları bir kitap yazmış olabilir, bazıları bir başkanlık yapmış-yapıyor- olabilir, bazıları akademik bir kariyerden gelmiş olabilir, bazıları basit bir işletme vb. yapmış olabilir. .vs. vs. Ortak özellik yaptığı isminin çok gerisinde olmaktır. Bu kişiler ufak gördükleri işleri yapmazlar, angarya sayarlar. Kendilerinin bir harekette bulunmasını ve bir görevinin bulunmasını yeterli sanırlar. Fakat bu görevlerini yapmaları gerektiğini de ciddi bir şekilde düşünmezler. Kendi varlık nedenlerini maddi ve manevi bir destek görürler. Askerliğini çavuş yada onbaşı olarak yapan bir erin kendisini çevreye komutandan da önemliymiş gibi sunması bu insanların örgüt içindeki tipik tavrıdır. Kendini sunmak veya duruma göre silik durarak ağırbaşlılık etmek te severek yaptıkları şeylerdir. Ortamın yarattığı havaya göre bu insanlar ayrılır veya sürgit dururlar. İş yapmamak temel ilkeleridir.

Görünüşte bunlar çok iş yapan vazgeçilmez tiplerdir. bir yerde bulunmak kişinin isteğine bağlıdır. Ama insan bir yerde bulunuyorsa, bir iş yaptığını iddia ediyorsa o işin hakkını vermedir. Kuruluşlar, örgütler kast değildirler insanı sürekli bir baskı altında bulundursunlar. Her birey kendini denetlemelidir. Her Kürdistanlı elini yüreğine koyup (eğer yüreği ulusu için çarpıyorsa) ona göre hareket etmelidir. Başkalarının dürtüsünü beklemek yanlış. Kendini manevi tatmin Kürt ulusunu özgürlüğe götürmez. Kocaman isimler yaparak Kürdistanı kurtarılamaz. Nostaljik sancılarla meyhane köşlerinde anlaşılmanın tavrılarının bilinci ışığında Kürtlere ulusal bilinç taşınmaz. Herşeyi siyasi yapıdan beklemek herşeyi tanrıya havale eden mümin tavrıdır, ismi büyük-küçük pratik iş insanının değil.

Bu ikinci kesimdeki insanlar kendilerini iyi tanıyorlar. Gösterdikleri kalıbın insanı olmadıklarını da çok iyi biliyorlar. Ne yandan ne serden olmama tavrını devam ettirmek zorundadırlar. Bir yapıda bulunmak gerektiğini onlar da biliyorlar. Bunun basit bir kolektif çalışma ilkesi olduğunu biliyorlar. Diğer taraftan o kadar açık yürekli ve cesaretli değillerki "biz kalıbımızın adımı değiliz" desinler. "Milletin tahmin ettiğinin yarısı bile değiliz" desinler. Tam tersine iş yapmayı azalttıkça istekleri artar. İsimleri daha büyüsün isterler. İsimleri bazen biraz daha büyür ve onlar küçülürler. İş yapmayı küçülttüğçe yeni işler edinmeye uğraşırlar. Başladıkları hiçbir işi bitirmeksizin sürekli yenilerini oluştururlar. Sonuçta binlerce başlanmış ve devam ettirilmemiş işin içinden kendilerince çok kıymetli, başkalarınca "kavranmamış" bir yaşamın içinde yürürler.

Bütün eksiklikler bireylerden gelmiyor tabii. Kişinin o duruma gelmesinde bir çevrenin etkisi elbette vardır. Birey yalnız hiçbir şey yapamaz. Bazıları -bu içinde buldukları yapı da olabilir- pohpohlar, teşvik eder, över, abartır ve bu o insanın bu duruma gelmesinde katkısı bir itgeç olabilir. (Devam edecek)

A. DİKİLİ

TKP-B TERCÜMAN'ı Tekzip etti

□ TKP-B'nin basın bürosundan yapılan bir açıklamada, Tercüman gazetesinde çıkan bir haber tekzip edildi. Tercüman, Kırıkkale Silah Fabrikası'na karşı düzenlenen sabotaj'da TKP-B'nin de bulunduğunu iddia etmişti.

TKP-B'nin basın açıklamasında, "11 Aralık 1986 tarihli Tercüman gazetesinde birinci sayfada çıkan, Kırıkkale Mühimmat Fabrikası ile ilgili bir haber üzerine TKP (B)'nin Suriye'den aldığı para karşılığında sabotaj yaptığı iddia edilmişti." denildikten sonra özetle Evren-Ozal ikilisi eleştiriliyor, komşu halklara karşı düzenlenen iftira ve kıskırtma kampanyalarından söz ediliyor. bildiri de ayrıca "11 Aralık 1986 tarihli Tercüman'da çıkarılan uydurma haber bir yandan partimizi karalamak ve ajan-terörist bir örgüt gibi göstermek isterken öte yandan Suriye'yi ABD ve İngiltere gibi emperyalist devletlerin entrikaları doğrultusunda suçlamak amacı gütmektedir." deniliyor.

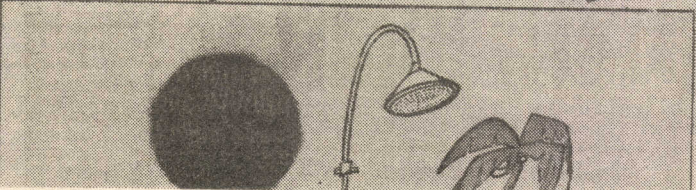
TKP (B)'nin 22 aralık 86 tarihli bildirisinde, "TKP-B programı ve mücadelesi açık olan, bütün eylemlerine sahip çıkan siyasi bir parti." olduğu vurgulanıyor

Stockholm ANK

Kırıkkale sabotajı, Suriye-Köstebek ve TKP-B üçlüsü tarafından gerçekleştirildi

Köstebek'e yerli işbirlikçiler

ereketli
gmurlar
imeyince
de sebze
timi düştü
raklık
halık

ENTR PAZ
DGM'ya sev
ler: 17 milyon
riye "Rusvet" i
ık sabotajı ger
nen TKP-B'li i
Yüklenmiş suç
raf ettiler.
17 milyon
Köstebek Arma
rafları üzerine
kuvvetleri. TKD

KURDISTAN KURTULUŞUNUN SORUNLARI METAFİZİK MANTIKLA İZAH EDİLEMEZ!

□ Kurdistan Press gazetesinin ikinci sayısında "Kurdistan kurtuluşunun bazı sorunları" başlıklı, C. AYDIN imzalı bir yazı yayımlandı. Bu yazı sosyal kurtuluş adına ulusal kurtuluşu reddeden Prodhoncu ve Troçkist karışımı eklektik bir düşünce yapısından yola çıkan ve metafizik bir mantıkla soruna çözüm arayan bir yazıdır.

C. Aydın eskiden doktorcuymuş, Vatan Partisi'nin çıkardığı yayınlarda yazıları çıkıyordu. Teorik bir dergi olan "Kıvılcım"da TKP üzerine uzun bir teorik eleştiri yazısı çıktı; "Sosyalist" adlı bir gazetede yayınlanan bir yazıdan dolayı uzun süre hapis yattı. Vatan Partisi içinde çıkan görüş ayrılığı neticesindeki ayrışmada Mehmet Özler (H.Yılmaz) ekibi yeni bir parti (SVP)yi kurdu. Feridun Şakar Başkanlığındaki Vatan Partisi ise C.Aydın'la birlikte "Sosyalist" adlı gazeteyi yeni bir muhtevayla yayınlamak eklektik bir düşünce yapıyla politikasını sürdürdü. Şu anda da C. Aydın Troçkist "Tartışma Defteri" adlı dergide yazılar yazmaktadır.

C. Aydın Doktor Hikmet Kıvılcım'ın görüşleri ile Troçkinin görüşlerini birbirine karıştırıp bir sentez çıkarmak istedi, fakat bu iki yanlış görüşün eklektik karışımından C. Aydın'ın bugünkü (...) görüşleri ortaya çıktı, tabiki iki yanlış görüşün karışımından böylesine korkunç bir yanlış görüş ortaya çıkar.

Şimdi Kurdistan Press' teki sayfa sınırlığını da göz önünde bulundurarak kısa ve öz olarak C. Aydın'ın mantığına bakalım. C. Aydın'a göre, "Kurdistan'daki tüm sol siyasal hareketler sadece ulusal bağımsızlık için savaşıyorlar ve bundan dolayı da kendi burjuvazilerinin kuyruğuna takılmışlar." Böylesine bir mantık ileri sürmek bence ya Kürt siyasal hareketlerini tanımamak, onların programını kavramamaktır, ya da bilinçli olarak Kürt ulusal demokratik hareketine hakaret etmektedir.

Kurdistan'daki sol siyasal hareketlerin programları sadece

ulusal bağımsızlık programı değil, hem ulusal hemde sosyal kurtuluş programlarıdır. Bazılarının programında açıkça marksist-leninist kesintisiz devrim, yani ulusal demokratik devrimden kesintisiz olarak sosyalist devrime geçiş'ten bahs etmektedir. Slogansal düzeyde de bağımsız, demokratik, sosyalist Kürdistan şiarı atılmaktadır. Ama bu örgütler bu programlarını hayata geçirebilirler mi? Ya da ulusal demokratik devrimden kesintisiz olarak sosyalist devrime geçiş yapılabilir mi? Bu mücadelenin gelişkinlik düzeyine, ülkenin içersinde bulunduğu o günkü koşulların objektif şartlarına ve en önemlisi de mücadeleye öncülük eden gücün niteliğine bağlı olup üzerinde ayrıca tartışılması gereken bir konudur.

C. Aydın diyor ki, "Kurdistan sosyalistleri ve proletaryası bağımsız bir Kürt devleti için değil ama demokratik bir cumhuriyet için savaşıyorlar."

Kürt sosyalistleri bağımsız bir devlet kurmadan demokratik cumhuriyeti nasıl oluştururlar? Şekli bir bağımsızlığı olup da, özünde bağımlı olan hangi ülke demokratik bir cumhuriyet kurmuştur? C. Aydın'ın kast ettiği eğer Türk ve Kürt haklarının birlikte oluşturacakları federatif cumhuriyetler ise onu da (...)li oportünistler ta baştan beri savunuyorlar; yani, C. Aydın hangisini kast etse de yine haksız durumdadır. Dahası, C. Aydın bağımsız bir Kürdistan'dan neden bu kadar korkuyor!. C. Aydın eğer gerçekten bir iktidarsızlık doktrini olan Troçkist görüşlere güveniyorsa buyursun Kürdistan halkını Troçkist görüşlerle donatıp onları örgütlesin, ama o bu tür görüşleriyle Kürdistan halkını örgütleyemez. Çünkü, onun savunduğu Troçkist görüş Kürdistan gerçekliğine uygulanamaz ve en önemlisi bugün Kürdistan'da gündemde olan sosyalist bir devrim değil, ulusal demokratik bir devrimdir.

Dedik ki, C. Aydın bir Troçkisttir; eğer bir Leninist olsaydı Lenin'in ezi-

len hakların ulusal kurtuluş savaşlarıyla ve de ulusal demokratik devrimlerle ilgili söylediği bir çok sözlerini ve Üçüncü Enternasyonal'in bu konuyla ilgili bir çok kararını buraya aktarırdık. Ama C. Aydın bir Troçkisttir ve Dördüncü Enternasyonal takipçisidir. Fakat, onun bu konumu, bu yanlış ve sakat görüşlerini kitleler içersine yaymaya karşı se-yirci kalmayı da gerektirmez.

Yine C. Aydın Türkiye, İran ve Iraklı binlerce devrimcinin kapağı Avrupa'ya atmalarının suçunu Kürt siyasal hareketlerine ve onların bağımsızlık programına yüklüyor. Acaba gerçekler öyle midir? Türk, Arap, Fars ya da Kürt hangi devrimci kurtarılmış bölgelere gitmiş de, oradan kovulmuştu. Onlar kovulmadıkları gibi, tam tersine burjuvaziden kaçan bu devrimcilerin çoğu ilkin kurtarılmış bölgelere gitmişler ve sonradan kendi istek ve iradeleriyle oradan Avrupa'ya geçmişler; bu devrimciler kurtarılmış bölgelerden Avrupa'ya geçerken C. Aydın'ın tabiriyle "bağımsız bir Kürt devleti şeklinde bir program" için değil, başka değişik siyasi nedenlerle Avrupa'ya geçmişler...

Kurdistan'daki ulusal azınlıklara değinen C. Aydın, "bu azınlıklar için de bağımsız bir Kürt devleti kurma savaşı çekim merkezi oluşturuyor, bu azınlıkların genç kuşakları Avrupa'ya sığınıyor." diye mantık yürütüyor. Oysa biraz gerçekçi olmak gerekir. Azınlıklardan kim, hangi kişi Kürtlerin bağımsızlık savaşları ya da bağımsızlık programı için Avrupa'ya sığınmış. Düz bir mantıkla sorunlara bakıp, devrimcilerin ve azınlıkların Avrupa'ya sığınmasını Kürtlerin bağımsızlık programına yüklemek, tüm Kürt sol siyasal güçleri Kürt burjuvalarının kuyruğuna takmakla suçlamak basit bir suçlama değildir. Umarım bundan böyle saf proleter program üzerine ahkam kesen C. Aydın'dan bir daha böylesine ağır bir suçlamayla karşılaşmayız.

Lokman POLAT

Bu sayfaya gönderilecek yazılarda ilahî adresi bulunmalı ve mektuplara "Serbest Kürsü" ibaresi eklenmelidir. Ayrıca yazılar 1.5 daktilo sayfasını geçmemelidir.

"Kürt sol sosyetesesi" mi sol sosretesi mi? -II-

1980 Faşist darbesinden sonra, o güne kadar Kürdistan tarihinde eşine az rastlanan yurtdışına yönelik bir göç olayı meydana geldi. bu göç kervanı doğal olarak ilk etapta sıcak savaş alanı Ortadoğu'ya yöneldi. Bu politik göçmenler, gencecik insanlardı. Bunların çoğu kendi köy ve şehirden başka bir kez olsun dışarıya çıkmamışlardı. Çoğu öğrenci ve memur idi. Az bir kesimi de kırsal alandan geliyordu. Diyebilirim ki, bu genç kesimin tümü bir kaç kitap ve bir kaç seminerden başka ne bilgileri ve ne de tecrübeleri vardı. Bunlar nisbî burjuva demokratik ortamda, şu ya da bu ölçüde, çok kısa bir kesitte devrimci mücadeleye katılmışlardı. Zor günlerin zor koşullarında devrim mücadelesine katılmamışlardı. Zaten buna hazır değillerdi. Kimileri zaten bu zor günleri, hayal bile etmemişti. Kürdistan devriminin dayattığı zor koşullar, zaten bir gün gelip sapa samanı ayıklayacaktı. Ayıkladı da...

Öte yandan daha önceden de bahsettiğimiz gibi, 1978'lerden itibaren Kürt hareketleri Kürdistan ulusal kurtuluş devrimine denk düşen ideolojik-politik hattını açmış ve buna göre örgütlenmeye yönelmişlerdi. Fakat daha işin başındaydılar. Kadro sorunu vardı. Günümüzdeki ulusal kurtuluş savaşlarının deneyimlerinden faydalanmamışlardı. Politik ve örgütsel olarak hala Türk solunun etkisi altındaydılar ve Türk solunun kopyasını Kürdistan'da uygulamak istiyorlardı. Örgütü, ulusal kurtuluş savaşına göre değil, demokrasi mücadelesine göre yönlendiriyorlardı. Bundan dolayı da örgütlenmede ölçüt diye birşey kalmadı. Kelle sayısı ölçüt alındı. Örgütlenme alanları yanlış seçildi. Temel örgütlenme alanları olan işyerleri, köyler ve çeşitli yerleşim alanları seçilmesi gerekirken, temel alanlar okullar ve memur daireleri oldu. Oluşturulan bu memur-öğrenci, daha doğrusu öğretmen-öğrenci örgütleri elbeteki ulusal kurtuluş savaşını veremedi. Ağır koşullara dayanamazdılar. Dahası bunlar bir gün gelir okuldan, mesleğinden ve ailesinden kopup, gurbet illerinde yalnız kalacaklarını hayal bile etmemişlerdi. Kendilerini ansızın Ortadoğu ülkelerinin birinde bulunca, dünyaları yıkıldı! En kötü olumsuz nedenlerden birisi de, bu insanlarımız, o güne kadar kendi yöneticilerini kendi kafalarında, yedi başlı devler gibi hayal etmişlerdi. Dışarda illegalite perdesi de ortadan kalkınca, bu hayalleri de suya düştü. Meğer kendi yöneticileri de, tıpkı kendileri gibi, bir kafaya, iki göz ve iki kulağa sahiplermiş. Örgütlerin kofluğunu ve yöneticilerin yetersizliklerini gören bu öğrenci-öğretmenler, kazan kaldırmaya başladılar. Örgütleri tartışma kulüplerine çevirdiler. Ortadoğu'daki kimi dost güçler (!) de bu konuda katalizör görevini ihmal etmediler.

Cuntadan ağır darbeler alan kimi Kürt örgütleri, bu bulanıklı, şahşahlı ve şatefatlı dönemde mücadelenin temel alanı olan ülkeye yönelik çalışmaların planlanmasında gereğine ve gerçeğine parmak basınca, işte o an tabanları komünistleşmeye (!) yöneldi. Her ne hikmetse Kürtlerde bir hikmet var; komünist olmak için, ilk önce kendisinin inkar etmesi gerekir. Bu anlayış ve gelenekten hareketle, bizim bu öğrenci-öğretmenler de yıllarca inandıkları ve hararetle savundukları temel tezleri bir gecede inkar ederek, vahi yoluyla komünistliklerini ilan ettiler. Bu komünist olma geleneğine göre tek bir ölçüt vardı; o da, ancak ezen ulusun sol örgütleri komünist olabilirler. Yeterli olan ezen ulus sol örgütü olmasıdır. Hangisi olursa olsun fark etmez. Öyle de davrandılar. Buldukları

ve uğradıkları ülkelerde mevcut olan Türk soluyla sarmaş dolaş oldular. Temiz secarelerini belgelemek için de, Kürt örgütlerine verip veristirdiler. Hepsini aynı kefeyle koydular. Bu jet komünistlerimiz nihayet amaçlarına kavuştular. Son durağa vardılar. Avrupa'da kendi yapılarına en uygun yeri seçtiler. Hem de Türk solunda en sağ çizgiyi temsil eden bir yerde. Geline bugün bugünkü aşama da komünistlik adına değil, demokratik adına bile Türk solunun böylesi sağ çizgi temsilcilerinin her hangi birinde yer almak, doğrusu yüzkarasıdır. Çünkü, bu son yıllarda Türk ve Kürt solu bir yandan parçalanıp bölünürken, diğer yandan da ideolojik ve politik olarak çok hızlı bir netleşme sürecine girmişlerdir. Demagoji, lafazanlık dönemi gerilerde kaldı. Yapılan kongre, konferans, yayınlanan bildirgeler, broşür, kitaplar ve merkezi yayın organları bu netleşmeyi hızlandırıp kitlelere sunuyor. Her örgüt bugün kendi devrim anlayışının stratejik ve taktik perspektiflerini çekinmeden kitlelere açıyor. Türk solunda özellikle TKP ve ideolojik-politik olarak onun yörüngesinde olan parti ve örgütler, hergün biraz daha cesaretle yapacakları devrim burjuva karekterli bir devrim olacağını bar bar bağıyorlar. Yapılan kongre, konferans kararları ve bu doğrultuda yayınlanan Yol Amaç, Atılım, çıkarılan Ulusal Demokarsi, Orduda Reform, vb. kitapçıklarla yıllarca saklı tuttukları devrim programlarını çekinmeden açıklıyorlar. Çünkü 70 yıldır bu iki yüzlü politika ile ne Kemalileri kandırabiliyor, ne de komünistleri. Artık Kemalizin marksistçe boyanmasına gerek görülüyor. Bugün Avrupa'da "görevli ve yığınsal" olarak kutlanan 19 Mayıs ve 23 Nisan bayramlarında Türk bayraklarıyla yürüyen kimi Kürt ögelere sosyete demek yanlış ad verilmiş olur, kanısındayım. En doğrusu ve tam da kendilerini yakışan kürtçelenmeyle bunlar olsa olsa "KÜRT SOSRETELERİ" olabilirler!

Hala Türk solu içinde yer alan gerçek Kürt Komünistleri! Kürdistan işçi sınıfının öncü örgütünü yaratmak için, ulusal ve uluslararası komünist görevinizi hatırlayın ve yerine getirmeye çalışın! Siz bunun dışında kaldıkça, Türk solu içinde hiçbirşey değiştiremezsiniz. Kemalizmin ömrünü biraz daha uzatacaksınız. Öte yandan Kürt solu içindeki komünistleri de zayıf ve haksız bir duruma düşürmüş oluyorsunuz. Göreviniz ülke temelinde Kürdistan işçi sınıfının öncü örgütünü yaratmada ve güçlendirmede yoldaşlarınızı yanında yer almaktır. Birakin, dönme, sosyete ve sosretele rahat yaşayınlar. Gidişatları kötüdür.

Kürt parti, örgüt ve gruplarında yer alan komünist yoldaşlar!

Bizim tarihi görevimiz daha ağır. Gündemimizin birinci maddesi bugünkü dayanıklılığa son vermek olmalıdır! Kürdistan devriminin stratejik ve taktik sorunlarını programlaştırarak, onun etrafında birleşip örgütlenmemiz gerekir. Kürdistan işçi sınıfının öncü örgütü ancak böylesi bir durumda, diğer tüm ulusal demokratik güçleri de yanına alarak ulusal kurtuluş savaşını başarıya götürebilir ve onu kesintisiz olarak sosyalist devrimle taçlandırabiliriz.

Komünizmin temel prensiplerine inanmış Kürt bağımsızları!

Bildiğiniz gibi bağımsız komünist olmaz. Komünizm kolektivistmdir. Komünist örgütlü çalışır. Sizlere de düşen görev bir an önce örgütlü çalışmaya katılmanızdır. Aksi taktirde insan-bir kaç kitabı okumakla, genel prensipleri bilmekle ya da geçmişle övünmekle komünist olmayacağı gibi iyi bir yurtsever de olamaz. Lafazanlık en az 10 yıl geride kaldı. Süreç bizi beklemiyor. Hızla akıp gidiyor. Bu gecikmede kaybeden yalnız Kürt ulusudur!

M. XARPETİ

(Uzun yazıları bir sayıda yayınlama olanağı yok. Bu tür yazıların bölünmesi ise bir çok bakımdan olumlu değil. İsrarla belirtmemize rağmen, KP'e uzun uzun yazılar geliyor. Ve yüzlerce yazı yayın için sıra bekliyor.Umarız uyarımız ciddiye alınır. Kurdistan Press)

HEJAR

□ *Kurdistan Press okuyucusu şüphesiz Hejar'ın ismini ve mücadelesini duymuştur. O da içimizden biri olarak, 25 yaşından itibaren yurdundan ve toprağından uzaklaştırılmak zorunda bırakıldı. "Irak" Kürdistan'ı ulusal hareketinin 1975'teki yenilgisiyle birlikte Hejar, "Irak" Kürdistan'ı peşmergeleri ile birlikte İran'a geldi. Fakat Hejar "İran" yönetimi tarafından aranılıyordu. Bulduğu yerde Hejar'ı sakladılar ve korudular.*

Hejar, bugün İran'ın Kereç şehrinde yaşamaktadır. Misafirlerinin bir hayli fazla oluşu, sohbeti ve güzel konuşmalarından ötürüdür. Anlamlı derin ve zengin konuşmalarıyla çevresini etkilemekte, halk tarafından içtenlikle sevilmektedir.

Hejar, yaşamında karşılaştığı zorluklar, baskı, işkence ve sürgünlere rağmen, umutsuzluğa kapılmadan, inancı ve davası uğrunda mücadelesini sürekli sürdürmüştür.

Belkide, çoğumuz Hejar'ın yaşam hikayesi hakkında, onu bugüne getiren mücadele zincirinden habersiziz. Hejar'ı yakından tanımamız, yaşam mücadelesinden haberdar olmamız için Kurdistan Press 8.12.1986 tarihinde Hejar'la bir görüşme yaptı. Bu görüşmenin soran lehçesi ile tutulmuş notlarının bir bölümünü türkçe veriyoruz.

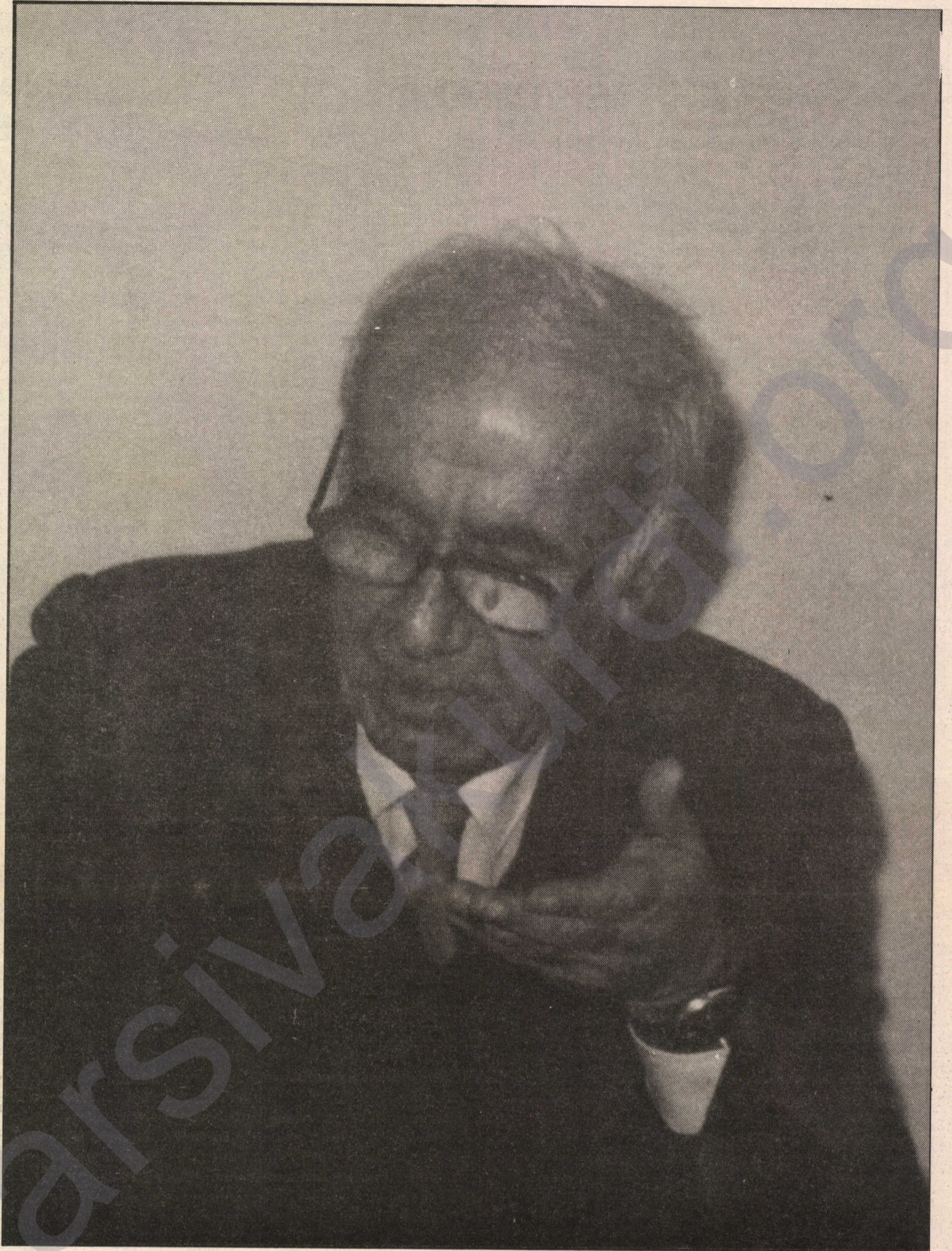
•••

□ *"Irak" ve "İran" Kürtleri tarafından iyi tanındığınızı biliyoruz. Kendinizi, "Türkiye" ve "Suriye" Kürtlerine nasıl tanıtmak isterdiniz?*

□ *Daha önce de benzer sorular karşısında kendimi çok kez tanıtmıştım. Şimdi bu işi bir defa daha yapmaya çalışayım. Ben 1921'de Mehabad'ın Xirê mahallesinde dünyaya geldim. Daha sonra Kur'an kurslarına gönderildim. Ailem, beni bir din adamı olarak yetiştirmek istiyordu. 17 yaşına geldiğimde annemi ve babamı kaybettim. Geride kalan kardeşlerime bakmak için okulu bırakıp çalışmaya başladım. Kitap okuma alışkanlığı ve merakı bende adım adım gelişti. Biryandan köyde çobanlık, çifçilik vb. işler yapıyor öte yandan ise kitap okuyordum. 25 yaşında ülkemi terk etmek zorunda kaldığım döneme kadar, yoksulluk, zorluk ve yokluklar içinde büyüdüm. Uzun bir dönem yaşamım böyle geçti.*

□ *1945-46 Mehabat Kürt Cumhuriyeti dönemi ve yenilgiden sonra "Irak" Kürdistanı'na gidişinizin deneyimlerini anlatırmısınız?*

□ *Bilindiği gibi o dönemin bir çok evresi vardır. 1- O dönem bana ulusal halk şairi deniliyordu. Ben de bir hayli fazla şiir yazıyordum. Kısa bir süre sonra, Şah polisince tutuklanıp Sakız'da zindana koyuldum. Polislerce Sakız'dan Boka'n'a götürülürken yolda polisleri atlatarak kaçtım. O dönem, Barzaniler İran Kürdistan'ını terk edip Sovyetlere gitmişlerdi. Onlara yetişemedim. Bundan dolayı Şeyh Letif (Mahmut Berzenci'nin oğlu)'in yanına Sitek köyüne gittim. Onlarda kaldım. Bir müddet sonra onlar, bana kimlik temin ettiler, bu kimlikle Bağdat'a gittim. Bağdat'ta çalışmaya başladım. Otel'de hizmetçilik, evlerde temizlik ve buluşukçılıkt, duvarcılık, amelelik vb. yaparak geçimimi sağlıyordum. Daha sonra kötü bir hastalığa yakalandım. Dost ve arkadaş çevresi bana yardımcı olup, beni, Cebel Lübnan'a gönderdiler. Orada kaldım, bir müddet sonra tedavi için Mezbah Nesip hastahanesine gittim ve 2 yıl yattım. Bu zaman zarfında Arapçayı öğrendim, ingilizceye çalıştım. İki yıl sonra Bağdat'a geri döndüm. Yine çalışmaya başladım, haksızlıklarla karşılaştım, zorluklar çektim. Bir dönem sonra Nehmaniye şehrine gidip işçilerin yöneticisi oldum, daha sonra da bir arkadaşımın yanında çalışmaya başladım ve durumum biraz düzeldi. Sonra-*

ları Irak polisinin beni yakalamak istediğini öğrenince, Suriye'ye kaçtım. 2- Bir yıl Tirbesipiy'de Haco'nun evinde kaldım. Bolca şiir yazdım. Ayrıca Celadet ve Ali Bedirhan ile orada tanışma fırsatını buldum. Daha bir çok insan ve çevreyle tanıştım. Orada Mem û Zin'i kurmanciden sorancaya çevirdim. O dönem Moskova'da Gençlik Festivalinin olacağını duymuştum. Biz, Moskova'ya gitmek için hazırlanmaya başladık. Fakat ne yazık ki, dönemin Irak ve Suriye Komünist Partileri engel çıkarıp, gidişimizi ertelediler, bizler geri dönüp Almanya'ya gittik. Ben, 1 ay Almanya'da kaldım. Parasız ve sahipsizdim. Çok kötü koşullarda yaşadım. Daha sonra Almanya'nın Suriye Elçilği bizim Suriye'ye geri dönmemizi kabul etti. Derken Abdurrahman Zubeyhi ile tanıştım, birlikte Şam'a gittik. 1958'de Irak'ta Abdulkasım'ın iktidara gelmesiyle birlikte, Kürt halkı ile Araplar ara-

sında belli bir yakınlaşmanın sağlandığından hareketle, Ülkeye girebileceğimi düşünerek Irak'a gittim. Ailemle birlikte Bağdat'a yerleştik. Bir ay sonra Mustafa Barzani, Sovyetlerden Bağdat'a geldi. Kendisi ile görüşme fırsatı buldum. Benden, Sovyetler Birliği'ne gitmemi orada Kürtlere dil, tarih ve kültürel sorunlarda yardımcı olmamı istedi. Ben de Sovyetler Birliği'ne gittim. 1 yıl Sovyetler Birliği'nde kaldım. Daha sonra Bakü'ye geçtim. Orada bir hayli görüşmem oldu. Dil ve tarih bilimcileri, bilim adamları vs. Ayrıca, şiir yazma fırsatını buldum. Daha sonra Irak'a geri döndüm. 1961'de Barzani Irak'a karşı ulusal direnişe başladığında, ben 1963'e kadar Bağdat'taydım. Daha sonra Bağdat'ta kama şartları ortadan kalktı. Durum kötüye gidiyordu. Hükümet verdiği sözleri tutmamış, Kürtlerin temel hak ve özgürlükleri ile ilgili taleplerini çeşitli bahanelerle geri çevirmeye, red

etmeye çalışıyordu. Barzani'nin yanına gittim. 1975 yenilgisine kadar da orada kaldım.

□ *Şimdiye kadar kaç kitabınız çıktı? Şimdi neyi basmayı düşünüyor musunuz?*

□ *Şimdiye kadar 15 kitabım basıldı. Örneğin, Mem û Zin, Ehmedi Xanê, Hejar bo Kurdistan, Ala kok, Xeyam, (Farsçadan Kürtçeye çevrildi.) Şerefname.*

Mem û Zin'i Suriye'de tamamladım. Fakat, Sovyetler'de bulduğum sıralarda Irak'ta basıma girdi. Hejar bo Kurdistan ise, Devrim matbaasında (Irak Kürdistanı'nda) iki kez basıma sokuldu.

1970'te Irak yönetimi Kürtler için otonomi önerdiğinde, ben Bağdat'a gittim. Kürt aydın ve bilimcilerinin isteği üzerine, "Aşireti Gewan" kitabını Arapça'dan Kürtçeye tercüme ettim.

Ayrıca Ronahi ve Hiva dergilerine makale ve şiir yazdım. 1946'da Mehabad'da çıkan Kurdistan dergisi ve Celal Talabani'nin çıkardığı Kurdistan gazetesine de yardımcı oldum. Unutmadan belirteyim, Mehabad Cumhuriyeti döneminde Kültür Bakanlığı denetiminde Ala Kok'u basıma soktum. Tebriz şehrinde Ala kok, Farsçaya çevrilip basıldı. İran'a dönüşümden bu güne kadar şu kitapları yayınladım.

- 1- Çar Risalê Ali Şeriatî
- 2- Şerefname. (İkinci baskısı yapıldı), Mem û Zîn, Hejar bo Kurdistan ile birlikte.
- 3- Tarihi Erdelen, (Farsçadan Kürtçeye)
- 4- Sözlük, (55 000 kelimeden oluşma, yaşamımla ilgili, fakat şimdiye kadar yayımlıyamadım).

Klasik Kürt şairleri arasında daha çok kimi beğeniyorsunuz? Genç şairler arasında kimleri beğeniyorsunuz?

Birçok klasik şairlerimiz var. Bunlardan birkaçını örnek olarak verir-

sem, Ahmedî Xanî, Melaye Cizirê, Nali, Hacı Kadire Qoyi, Mewlewî. Kuşkusuz daha bir çokları vardır. Saydıklarım yetenek ve becerileriyle ünlüydüler. Dahası, Mamoste Goran, edebiyat alanında büyük bir yıldızdı. Bununla birlikte Bikês û Piremêrd.. Ancak şimdi, Adullah Beşew (*bildiğim kadarıyla Hewler Kürtlerindedir ve şu an yurtdışındadır*), Şirko Bekês ki, şimdi Kürtler arasında büyük bir şair olarak tanınır. İran Kürdistanı'nda Hemin'den bahsetmeden geçmek olanaksız. Büyük bir yıldız ve tanınmış bir şair olarak bilinir. Ali Asaniyan da büyük bir şairdir. Fakat, eğer bugün Irak Kürdistanı'nda biraz özgür ve bağımsız ortam söz konusu olsaydı, binlerce şair ve bilimcilerimiz çıkardı. İran Kürdistanı'nda bu alanda ileriye doğru bir gelişme var. İnancım şu dur ki, gelecekte çok büyük şairlerimiz çıkacaktır.

Siz, Paris Kürt Enstitüsü üyesi olarak, Enstitüyü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ben, üyelikten fazla bir şey anla-

mam. Kereç'te iken Enstitü oluşturulmuştu. Arkadaşlar bana özel önem verip, üye ettiler. Ben İran'da iken, böylesi bir kurumun faaliyetlerine inanmıyordum. Şimdi yakından görüyorum. Bu kurumu bütün gücümle destekliyorum. Tüm Kürtlerin de omuz vermesini, güçlendirip desteklemesini istiyorum. Böylesi kurumun kalıcı ve uzun süreli olabilmesini sağlamamız lazım. Bugün, bu ve buna benzer güçlü ve ortak kurumlar aracılığıyla sesimizi ve gerçekliğimizi dünya ve Avrupa'ya ulaştırabiliriz. Böylesi alanlarda Kürt Enstitüsü gibi kurumlar ancak tüm Kürtlerin istem ve arzularına cevap verebilir, herkesin katılımı ve birliktenliğini sağlayabilir.

Kurdistan Press aracılığıyla okuyucularımıza iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

Ülkede iken, Kurdistan Press'in daha önceki sayılarını görmüştüm. Beni rahatsız edecek tek şey; Kürdistanlı yazar ve şairlerin gazeteye yazmamaları

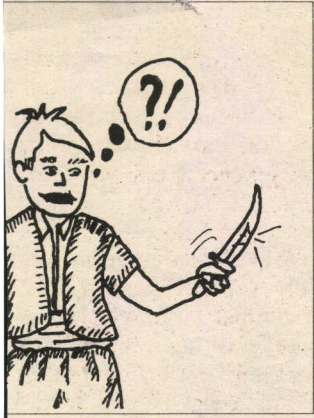
ve destek olmamaları halinde, gazetesinin çıkmada zorluklarla karşılaşmasıdır. Tarihimizde bunun örnekleri çoktur. Gazete ve dergiler yalnız bırakılarak kapanmak zorunda kalmışlardır.

Unutmadığım bir şey; Kürt halkının sürekli direnmesi, şehitler vermesi, yenilgiler geçirmesi, yeniden ayağa kalması ve canını dişine takarak topraklarını korumaya çalışması olayının dünyaya iletilmemiş olmasıdır. Eğer Kurdistan Press, Kürdistan devriminin sesini, peşmergeyi, edebiyat ve kültürümüzü dünyaya tanıtma üzerine düşeni gerçekleştirebilirse, Kürdistan gazetecilik tarihinde olumlu ve önemli yerini alabilecektir.

İstediğim, Kurdistan Press'in önümüzdeki kısa dönemde her Kürt yurtseverinin kalbinde bir yer tutmasıdır. Bu sohbetten dolayı, Kurdistan Press'e ve sizlere teşekkür ediyorum. İsteğim başarınız ve ilerlemenizdir.

PARİS/09.12.1986

Röportaj: Ebrahim GHAZAGH

Ê KÊRÊ RONÎ ÇI

2-RONÎ XWE BERDA BER ÇI
XA BESTÊ...

Ê DERÊ XWE RA
ŞEK BIRÎ.

4-Û JI WÊ QAMIŞE BILÛRE
KÎR.

E MALÊ, KULAVÊ
LI XWE KÎR.

6-Û BERXIKÊN XWE DER
ÇÊRÊ...

sali • AUSTRALIA

Navê m
ji Lubn
peyvîm.

Diyarbakir unutulmasın!

Başarılı ortasayfalarda subaylar ve MİT görevlileri el koydular. Daha sonra cezaevinde barikat tartışmaları hızlandı.

Ölüm orucu boyutlanmıştı. Direnişi bunun kurtaracağı belliydi. 15 günlük aralarla ölüm orucuna gidişler devam ediyordu. Her koğuşa ayrı kontenjan verilmişti. Buna göre 1 kişi ile 3 kişi arasında koğuşlara göre sayı değişiyordu. Bunlardan oluşan gruplar 15 günde bir ölüm orucuna gitmeye devam ediyordu.

Koğuş baskınları da hızlanmıştı. 26. koğuştaki bir çok asker ve subayın yaralanması olayı 32. koğuştaki çatışma ve 34. koğuşun boşaltılmaması Kolduoyu çılgına çevirmişti. Koğuş baskınları aralıksız sürdürülüp, boşaltılmayan koğuş sayısı çok aza indirgenmişti. Bu ikinci turdu ve sıra 24/25 gibi "azılı" koğuşlara gelmişti. Alınan kararlar göre her koğuş baskınında, üst ya da yandaki diğer koğuşlar eylem koyuyorlardı.

İlk önemli eylem 10. koğuşta Yılmaz DEMİR tarafından konuldu. Y. Demir kendisini asarak şehid oldu ve bıraktığı mesajda "Özgürlük için ölmeyene, Özgürlükçü denmez" diyerek siyasal bir eleştiri ile direnişe katılmayanları da protesto etmişti. Ve kendisine direnişe katılmaması yolundaki baskılara karşı, bulunduğu koğuşun penceresinden, 3. Koğuşa hitaben "Ben işkenceye karşıyım ve Size rağmen direnişe katılacağım" diyerek direnişe katılmıştı.

Yangın olayları ve intiharlar hızlandı. Bir ara bazı koğuşlar tümünden koğuşa ateşe verip, slogan atarak eylem koymaya başladılar. Bu koğuşlara idare, pencereleri kırarak girmek zorunda kaldı. Yangın olayları direnişe zarar vermeye, en azından koğuşların zorla boşaltılmasını sağladığından bu konuda taktik değişikliğine gidildi, her koğuştan seçilen 3'er kişilik gönüllülerin

kendilerini yakarak idarenin dikkatini çekmesi ve yangını söndürme ile idarenin ilgilenerek diğer koğuşlara baskının azaltılması düşünüldü. Bu yöntemde başarısız olunca, her koğuştan birer kişinin kendisini yakması kararlaştırıldı.

Koğuşlar, işkence için ikinci kez spor salonuna götürülüyordu. Burada adeta bir işkence fabrikası gibiydi. Bir yandan içeri giriliyor, arama, dayak, yere zorla 5-6 asker tarafından yıkılarak elbise giydiriliyor, eşyalara el konulup eller arkadan kelepçelenerek sıraya geçiriliyordu. Ağır yaralananların tedavileri kurulan seyyar hastahane gerçekleştirilerek, dayakla hücrelere götürülüyordu. Bu arada teslim olanlar da ayıklanıyordu. Hücreler ağzına kadar dolduğu için son koğuşlar 30. koğuşta toparlandı. 25 kişilik bu koğuşa 100 kişi konularak aç, susuz, yataksız bırakıldı. Daha sonra bunlarda hücrelere alındılar.

Bu süreçte koğuşlardan çok sayıda adam idareye teslim oldu...

Direnişi gittikçe keskinleşiyordu. Ölüm orucu da çok yol katetmişti. Korkulacak bir yere gelmişti. Cezaevi yangın yerine dönmüştü. Bütün salonlar su içindeydi. Dolap, ranza ve eşyadan geçilmiyordu. Yüzlerce asker doldurulmuştu. Boşaltılan koğuşlara yeniden bir kaç kişi konularak, diğerleri tümü ile hücrelere konuluyordu.

En büyük baskın 24 ve 25. koğuşlara yapıldı. Bu koğuşlar uzun süre direndiler. 24. koğuş idarece direnişin yönetim yeri sayıldığından bu koğuşa en sonda kanlı bir baskın yapıldı. Ve etrafı boşaltılmış olduğundan bunun baskını sadece 25 ve 30. koğuşlarca protesto edildi. 25. koğuş yangın eylemi koyarak idarenin dikkatini çekti ve bu yangın olayında 2 kişi kendilerini yakmak suretiyle eyleme giriştiler. Ancak, bunlardan biri yangından kaçtı, diğeri ise

zorla bir süre yangına direnerek eylem sürdürülmek istendiyse de su sıkılarak yangın söndürüldü ve 24. koğuş uzun bir direniştan sonra boşaltıldı. Bazı unsurlar hama ma alınarak özel işkenceye tabi tutuldular. Burada Necmettin BÜYÜKKAYA komaya girdiği için hastaneye kaldırıldı ve şehid oldu. Mehmet ŞENER idareye teslim olarak elbise giyilmesini de sağladı. Çoğunluğu hücrelere alınmak koşuluyla, bir kısmı koğuşlara geri getirildiler. Geri getirilenler arasında Remzi AYTÜRK yeniden eski koşullara dönüleceği tahmini ile kendini asmak suretiyle eylem koydu ve şehid oldu. Ölürken bir mesajda bıraktı. Mesajında, "İşkence altında yaşayamayacağımlı anladığımdan ve teslimiyeti seçemeyeceğim için kendimi asıyorum. Yaşasın KURT halkı! Kahrolsun sömürgecilik!" diyordu.

Bu eylemler idareyi çok gerilettiler. Bir kaç gün sessizlik hakim oldu.

Sonuçta tüm koğuşlar boşaltıldı.

İş ölüm orucuna gelip dayanmıştı. Kolordu bütün gücüyle ölüm orucunu durdurmaya çalışıyordu. Ölüm orucunda bulunanların tümünün aileleri getirilerek sabahdan akşama kadar başlarında telkinde bulunduruluyordu. Ölüm orucuna destek yeni gruplar da oluşuyordu. Ancak, son baskınlar ve ölümler panik yaratmış, koğuşlardan bir çok unsur ısrarlara rağmen ölüm orucuna giderek bunu bir kurtuluş yolu saymışlardı. 3-4 günlük süreden sonra ölüm orucunu bırakarak, teslim olup koğuşlara gidiyorlardı. Bu ölüm orucunda bulunan arkadaşların moralini çok etkiliyordu. Bu bir kaçış yolu...
Ölüm orucu 60 güne yaklaşıyordu ve anlaşma sağlandı. Ancak, Cemal ARAT kendisine verilen serumu kabul etmeyecek, annesinin "Benim oğlum mutlaka ölmelidir." ısrarıyla üzerindeki bir şahibe-

nin ancak ölümle ortadan kalkabileceği inancıyla, ölüm orucu sona ermesine rağmen şehid oldu. Ardından Orhan KESKİN bulunduğu ranzadan düşerek beyin kanamasından şehid oldu. Diğer unsurlar; Hamili YILDIRIM, Mustafa KARASU, Cemal MİRAN, Hasan HAYRİ ASLAN, Cafer CAMGÖZ, Müslüm ELMA, Aysel ÇÜRÜKKAYA ve Recep MARRAŞLI ölüm orucunu 58-60 günlük sürede anlaşma suretiyle bırakmış oldular. Hepsi değişik hastalık ve sakatlıklar edinerek bu anda yaşamaktadırlar. Bunlardan daha aşağı sürelerde bir çok unsorda ölüm orucunu değişik nedenlerle bıraktılar. Son destek grup da kısa sürede bıraktı.

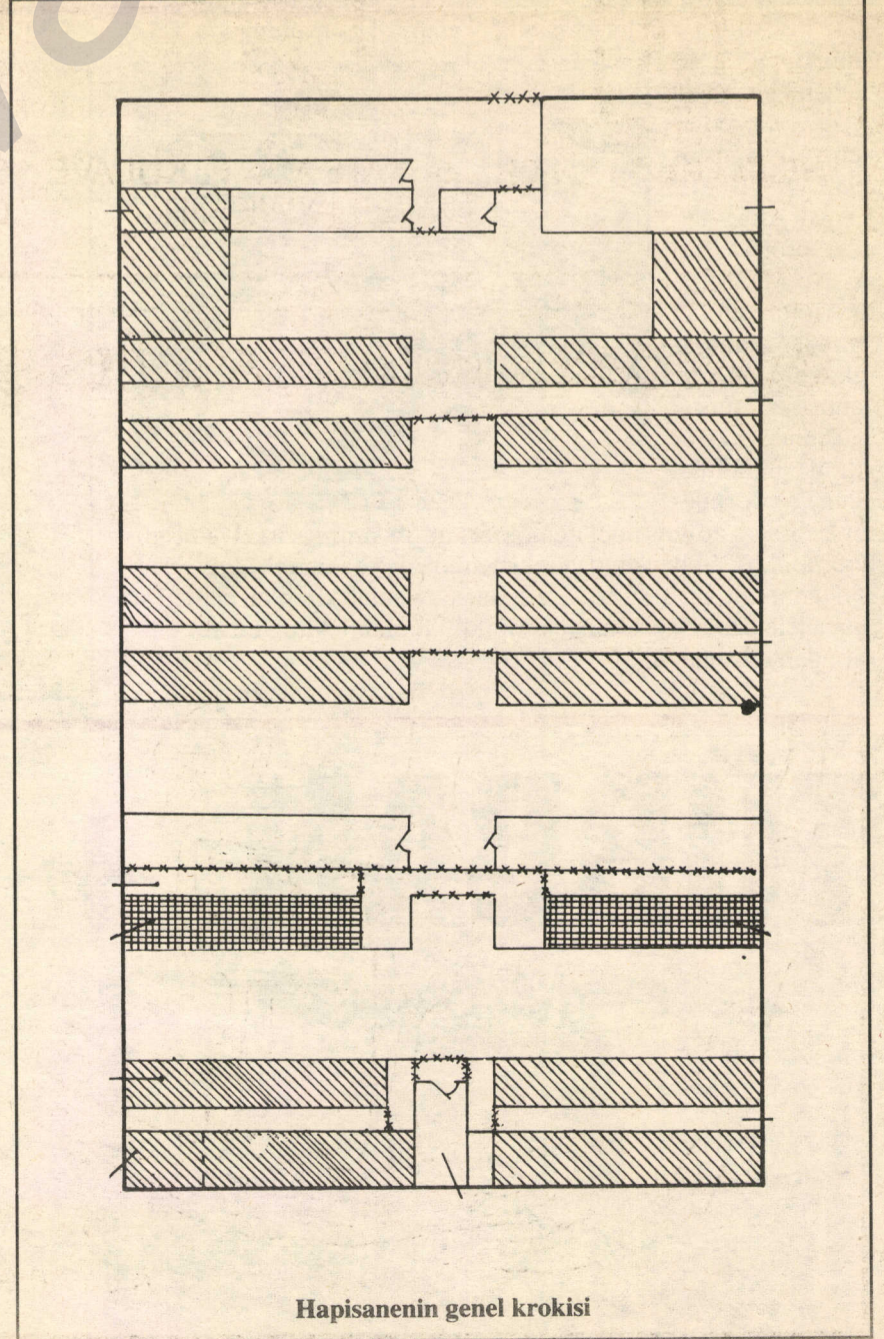
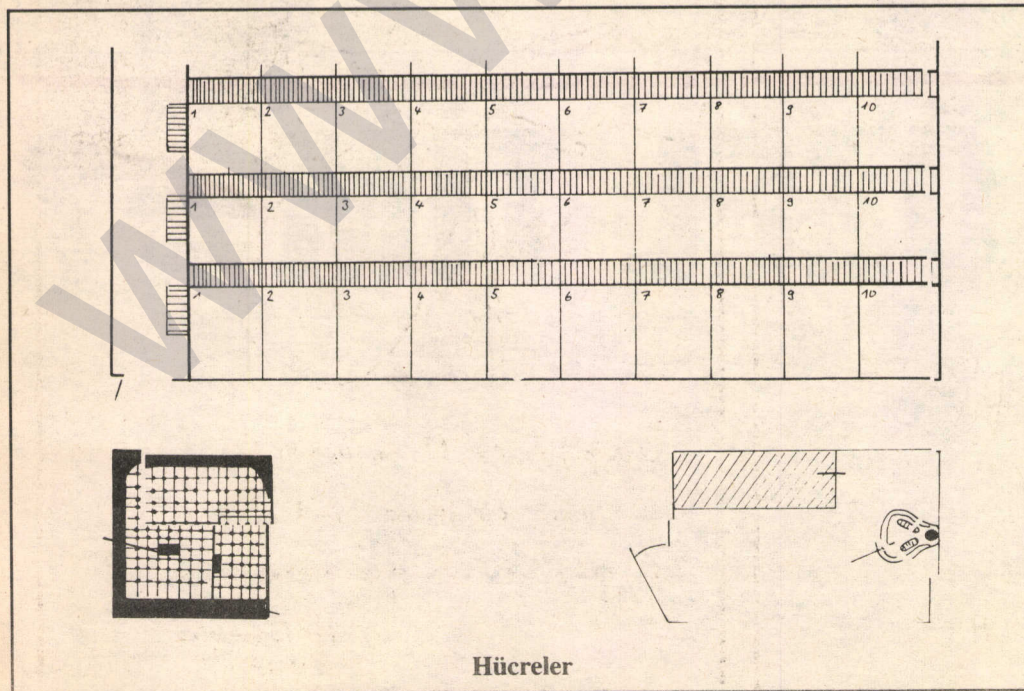
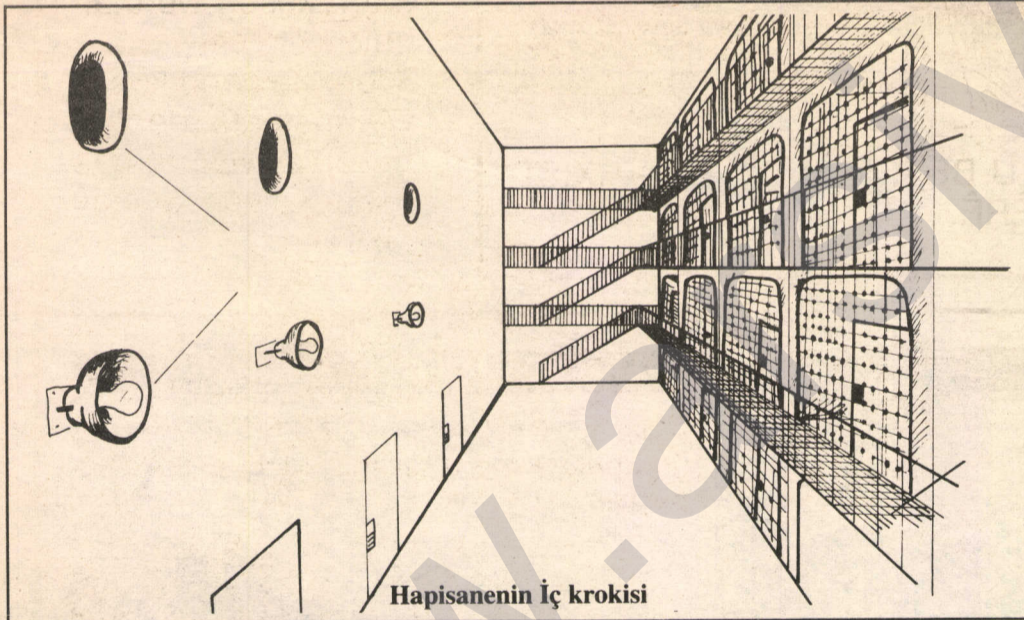
Böylece 3 Ocak direnişi sona ermiş ve anlaşma yapılmıştı. Ancak bu anlaşmanın ne olduğu bilinmiyordu. 5 Eylül'den fazla bir şey kazanılmadı. Tersine yitirildi. Üstelik elbise de sessiz sedasız giyilmiş oldu. Cezaevi artık işnenin ucunda yaşıyordu. Birçoğu kaçmak için fırsat arıyordu.

Bu karmaşa içinde yeniden 21 Mart 1984 Newroz günü koğuşlara dağıtım başladı. Dağıtımın bugün yapılmasının amacı, Newroz'un toplu halde kutlanmasının önlenmesi idi. Koğuşlara yeni yerleşme koşullarında yorgun ve bitkin halde, Newroz'u ancak biçimsel saygı duruşlarıyla kutlanabildi.

1982 yılındaki işkence ve zor altında ölüm orucunu başarıyla sonuçlandırıp şehid olan Kemal PİR, M. HAYRİ DURMUŞ, Ali ÇİÇEK, Akif YILMAZ ile başlayan ve 3 OCAK direnişindeki diğer şehidlerle devam eden Diyarbakir zindanlarının kanlı ve vahşi zulüm ve işkencesine karşı direnişin tüm şehidlerine, sakat ve hasta düşen unsurlarına Kürdistan mücadelesi açısından minnet borçluyuz.

Onlar hiç bir zaman unutulmayacak!..
Diyarbakir zindanlarını da!..

KURDISTAN PRESS ÇALIŞANLARI

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 9

14 BERFBARİNAPAŞİ • OCAK 1987

ISSN 0283-4898

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANDA 3 G
SKANDİNAVİEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$(USA)
İNGİLTERE 1 £

CEMAL KEMAL ALTUN Berlin'de Anıldı

Berlin•ANK

- Bir gurup devrimci, demokrat 27.12.1986 tarihinde, C.K. Altun'un Berlin'deki mezarını ziyaret ederek andı.
- C. Kemal Altun, Alman mahkemesinin, Türkiye'ye iade kararını protesto etmek amacıyla, mahkeme binasının altıncı katından atlayarak, intihar etmişti.

C. Kemal Altun, 30 Mayıs 1983'de Türkiye'de MHP milletvekillerinden Gün Sazak'ın öldürülmesi nedeniyle aranmaktaydı. Sıkı takip nedeniyle, ülkede kalma şartlarını bulamayan Altun, 7 Eylül 1981 tarihinde, Batı Berlin'e gelerek iltica talebinde bulunmuştu.

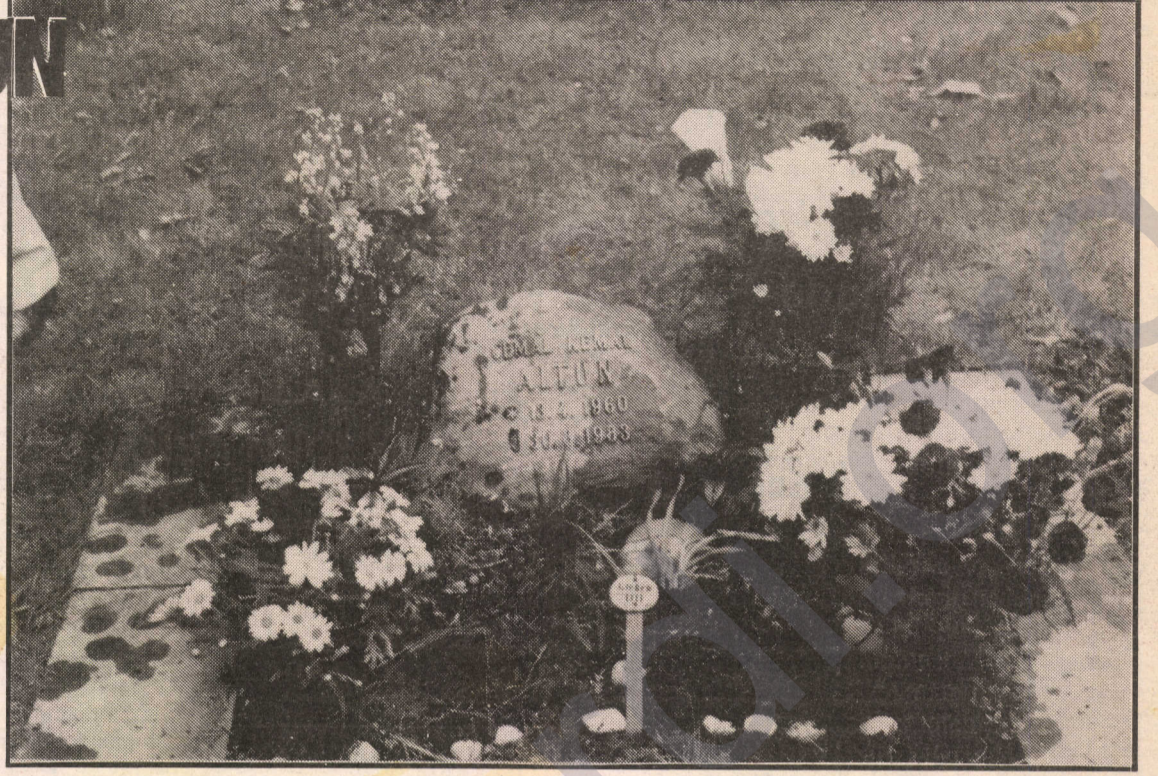
Alman mahkemelerinin olumsuz tavırları nedeniyle Altun'un iltica talebi sürüncemede tutulmuş, üstüne üstlük bir yılı aşkın bir süre, Berlin'de cezaevinde tutulmuştu.

Uluslararası yasalarda vurgulanan "politik tutukluların kimlikleri açıklanamaz" hükmüne rağmen, Türk devleti, Altun'un Berlin'de ikamet ettiğini öğrenmiş ve hemen ardından da iadesini, 18 Mayıs 1982 tarihinde resmi olarak Alman makamlarından istemişti.

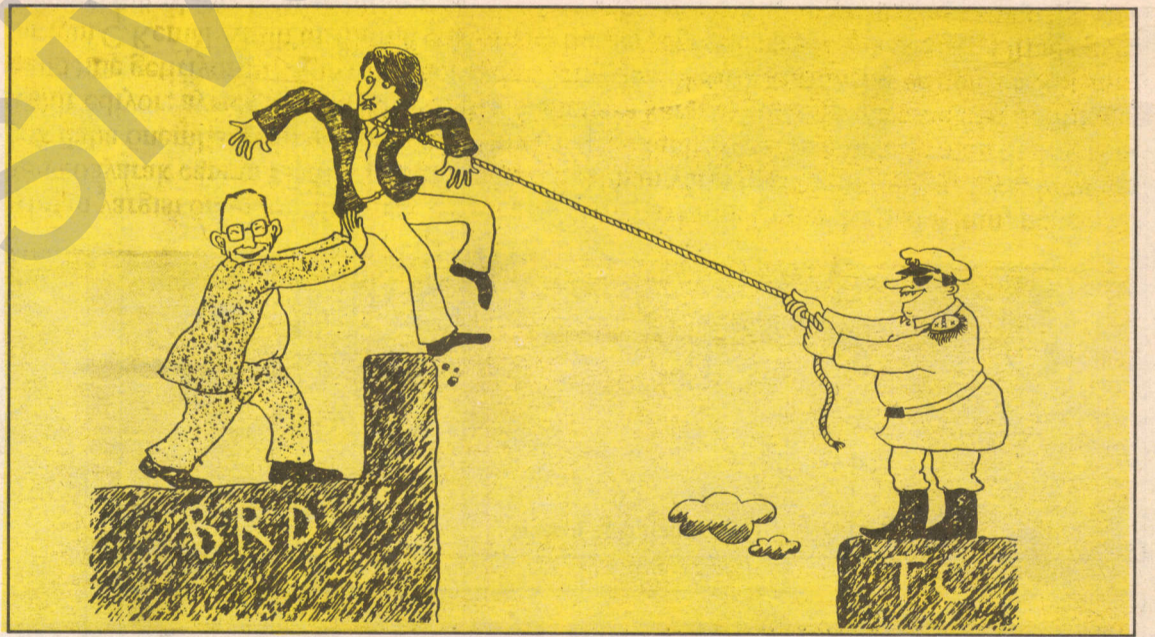
5 Temmuz 1982'de, C. Kemal Altun Alman makamlarınca, iade etme gerekçesiyle tutuklanmış, ardından 9 Eylül 1982 tarihinde Altun'u Türkiye'ye iade etmeyi Alman mahkemeleri kesin karar altına almıştı. Yoğun protestolar, Avukat Wolfgang Wieland'ın savunmaları, çeşitli baskı guruplarının oluşumu, Avukat Şerafettin Kaya'nın Avrupa İnsan Hakları komisyonu'nda yaptığı savunmalar, iadeyi belirli bir süre için de olsa erteletmiş, fakat 16 Aralık 1982'de Alman Adalet bakanlığı iadenin kesin olduğunu açıklamıştı.

Gelişmeler bu düzeyde seyrederken, 30 Ağustos 1983, 92°'de C. Kemal Altun, iadeyi protesto etmiş ve Mahkeme binasının altıncı katından atlayarak, şehitler kervanına katılmıştı.

Cemal Kemal Altun ölümünün üçüncü yılı nedeniyle, bir gurup devrimci, demokrat tarafından, mezarı ziyaret edilerek anıldı. Yapılan anma toplantısında, bir dakikalık saygı duruşundan sonra, bir arkadaş tarafından C. Kemal Altun'un kişiliği ve mücadelesi üzerine konuşma yapıldı. Toplantı Altun'un ailesi tarafından düzenlenmişti.

Alman yargısı önünde "Yaşamak İstiyorum" diye haykıran Cemal Kemal Altun, pencereden atlayarak canına kıydığı zaman, yalnızca Alman yargı organlarını değil, fakat bundan çok daha önemlisi Alman devletinin Türkiye'deki kanlı ve zalim cunta ile olan ilişkilerini teşhir ediyor; ayrıca Alman devletinin yabancılara karşı uyguladığı insanlık dışı politikayı gündeme getiriyordu. Alman demokratları için, demokratik kuruluşlar ve benzeri kurumlar için C. Kemal Altun'un ölümü çok sarsıcı bir gerçeği gün ışığına çıkarmıştı. Ortada gizlenmesi mümkün olmayan bir gerçek vardı: genç bir insan Alman yasalarının zincirleri sarıldığı için hayatına kıymıştı. Gerçi bir dönem yabancılar politikasında görelî bir yumuşama oldu ama, bu uygulanan politikanın muhtevasını değiştirecek bir nitelik taşımadı. C.K. Altun bu gün yaşamıyor!! Alman devleti ise, yabancılar politikasını çok daha karanlık ve katı biçimler içinde uygulamaya devam ediyor.

TÜRBAN + ÖZEL TİM = ?

